Bangkok Post TODAY
Friday, August 10, 2007 ● วันศุกร์ที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2550

CONSTITUTION SPECIAL

รัฐธรรมนูญ: ประชามติเพื่อชาติ

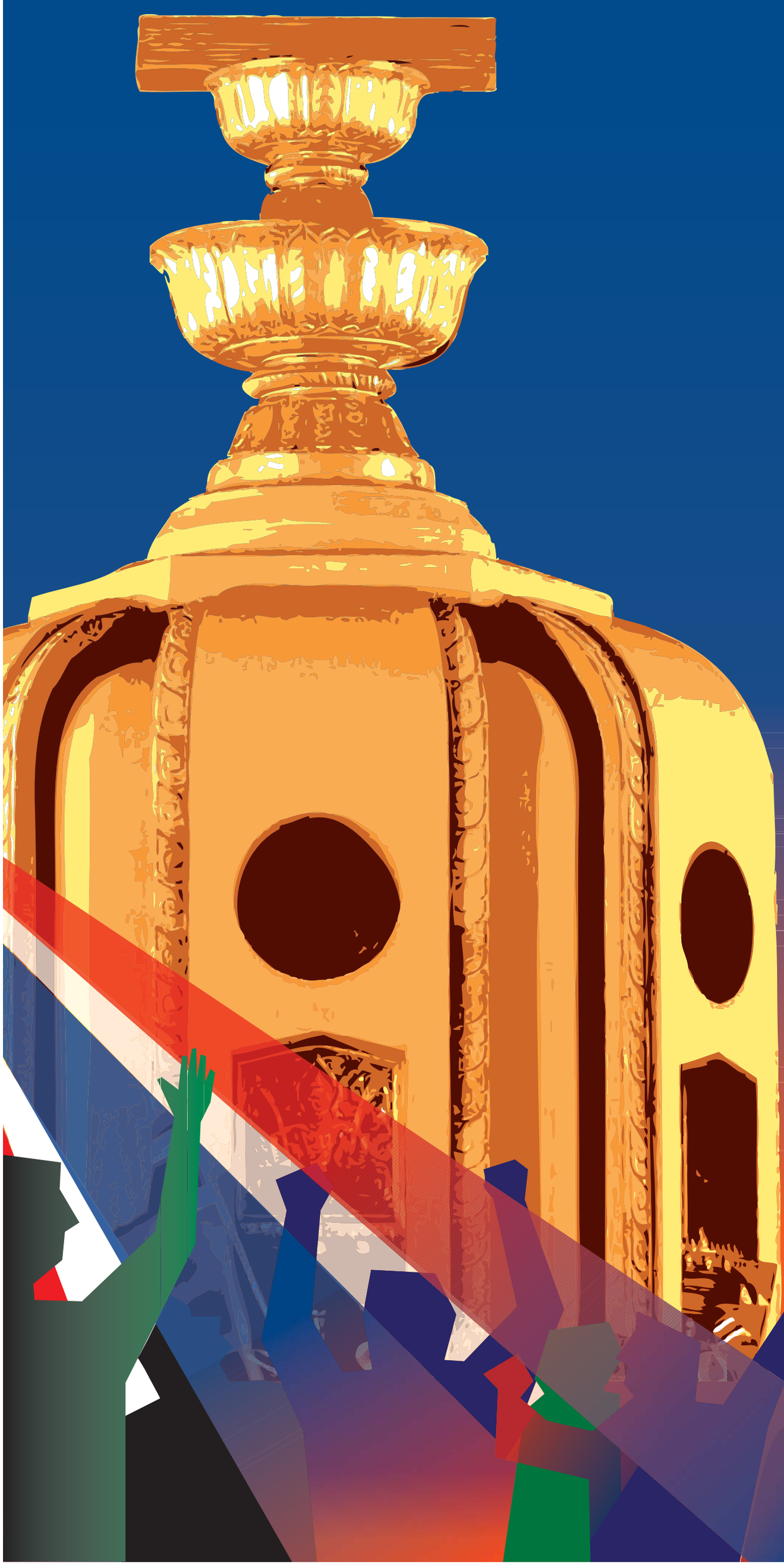

รับ รัฐธรรมนูญได้รับการเห็นชอบ

1. ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาตินำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย แล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับ (ม. 31)
2. สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาร่าง พรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญ 3 ฉบับ ว่าด้วย พรบ.พรรคการเมือง พรบ.คณะกรรมการเลือกตั้ง และ พรบ.การ เลือกตั้งส.ส. และการได้มาซึ่ง สว. ให้แล้วเสร็จใน 45 วัน หลังจาก รัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้
3. ให้มีการเลือกตั้ง ส.ส. ภายใน 90 วัน และให้มีการเลือกตั้ง สว. ภายใน 150 วันนับจากวันที่ พรบ. ประกอบฯทั้งสาม ฉบับถูกประกาศใช้ (บทเฉพาะกาล รัฐธรรมนูญ 2550)

YES If the draft charter is accepted

1. The National Legislative Assembly (NLA) president forwards the draft to His Majesty the King to sign before it is published in the Royal Gazette which marks its promulgation.
2. The NLA then completes a deliberation of a draft bill on the House election and the election and appointment of senators, a bill on political parties and a bill on the Election Commission within 45 days of the new constitution being promulgated.
3. An election of the House of Representatives must be held within 90 days, and the Senate must be installed within 150 days as from the date on which the three organic laws take effect.

ไม่รับ รัฐธรรมนูญไม่ได้รับการเห็นชอบ

1. คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ ประชุมร่วมกับคณะรัฐมนตรี โดยมีประธานคณะมนตรีความมั่นคงเป็นประธาน เพื่อพิจารณาเลือก รัฐธรรมนูญฉบับที่เคยใช้มาก่อน มา ปรับปรุงให้แล้วเสร็จใน 30 วัน และขึ้น ทูลเกล้าฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย (ม.32)
2. นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ (ม.32)
3. หากมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบการเลือกตั้งอาจต้องแก้ไข พรบ. ประกอบรัฐธรรมนูญ บางฉบับหรือทั้งสามฉบับ
4. ไม่มีบทบัญญัติใดรับรองกำหนดวันเลือกตั้ง นอกจากคำให้สัมภาษณ์ของรัฐบาล และ คมช. ว่าจะยังคงให้มีการเลือกตั้งในปลายปี 2550

NO If the draft charter is rejected

1. A joint meeting is convened between the Council for National Security (CNS) and the interim cabinet with the CNS chairman as presiding chairman to choose one of the previous charters to promulgate. A charter of choice will be amended in 30 days and presented to His Majesty the King for endorsement.
2. The prime minister countersigns the new constitution.
3. The three organic laws may be amended in accordance with conditions of the constitution.
4. A date for the general election is then set.

วิธีการลงประชามติ

1. ตรวจเช็คว่ามีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
2. นำบัตรประชาชนไปยังหน่วยลงคะแนนซึ่งจะเป็นจุดเดียวกับที่ใช้เป็นคูหาเลือกตั้ง
3. ช่องที่ให้ลงคะแนนมี 2 ช่องเท่านั้นคือ เห็นด้วย และ ไม่เห็นด้วย โดยไม่มีช่องไม่ออกเสียง
4. กกต.จะนับคะแนนการโหวต ณ. ที่หน่วยเลือกตั้ง และรวบรวมเพื่อเปรียบเทียบว่า การโหวตเสียงใดเป็นเสียงข้างมาก โดยไม่มีคะแนนขั้นต่ำ คาดว่าจะรู้ผลในเช้าวันที่ 20 สิงหาคม การลงประชามติถือเป็นสิทธิ ไม่ใช่หน้าที่ ประชาชนที่ไม่ไปใช้สิทธิ จะไม่มีผลต่อการถูกตัดสิทธิทางการเมืองใดๆ ทั้งสิ้น

Voting procedure

1. Checking to see if a voter's name is on the house registration list.
2. Voters bring their citizenship identification card to a designated polling station to obtain a referendum ballot.
3. Voters mark on the ballot whether to accept or reject the draft charter.
4. Officials tally up the votes at designated ballot-counting venues. There is no minimum voting restriction for the referendum. The result is expected by Aug 20. Referendum voting is a right, not a duty, and so a failure to vote will not cost voters their political rights.

ร่วมพลิกฟื้นประชาธิปไตยไทย

● กองบรรณาธิการโพสต์ทูเดย์

การลงประชามติ ที่จะมีขึ้นในวันที่ 19 สิงหาคมเพื่อพิจารณาจะรับหรือไม่รับ ร่างรัฐธรรมนูญ 2550 ถือเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่ได้นำกระบวนการรับฟังความเห็นแบบสากลมาใช้ในระดับชาติเพื่อให้ประชาชนเจ้าของประเทศได้ตัดสินใจว่า เห็นด้วยหรือไม่กับกระบวนการจัดสรรอำนาจใหม่ผ่านตัวบทในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้หรือไม่

แม้การประชามติจะเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย อีกทั้งดำเนินขึ้นในสภาพบ้านเมืองอยู่ในช่วงวิกฤต ทำให้การทำประชามติครั้งนี้ถูกผูกไปด้วยเงื่อนไขหลายองค์ประกอบ ไม่เฉพาะการเดิมพันกับกติกาใหม่ในร่างรัฐธรรมนูญเท่านั้น หากแต่รวมถึงอนาคตประเทศภายหลังผลประชามติที่ไม่ว่าจะออกมาอย่างไร ย่อมมีความหมายต่อการพลิกฟื้นประชาธิปไตยในอนาคต

ท่ามกลางบรรยากาศสนับสนุนและคัดค้านของกลุ่มต่างๆ ในบ้านเมือง ที่เป็นการต่อสู้กันสองกระแสระหว่าง เห็นด้วยหรือไม่กับการรัฐประหาร 19 กันยายน ทำให้เนื้อหาในร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ทว่า หากพิจารณารายละเอียดใน “ร่างรัฐธรรมนูญ 2550” พบว่า มีการถอดรื้อโครงสร้างจากรัฐธรรมนูญ 2540 หลายประเด็น เช่น สิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่มา ส.ส. ส.ว. การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ องค์กรอิสระ อำนาจตุลาการ การเงินการคลังงบประมาณ ฯลฯ

สาระสำคัญที่เพิ่มขึ้นตามคำอธิบายของผู้ร่างรัฐธรรมนูญแยกเป็น 4 เรื่องหลัก ประกอบด้วย 1.คุ้มครองส่งเสริม และขยายสิทธิเสรีภาพประชาชนอย่างเต็มที่ 2. ลดการผูกขาดอำนาจรัฐและขจัดการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม 3. ทำให้การเมืองโปร่งใส มีคุณธรรมและจริยธรรม 4. ระบบตรวจสอบมีความเข้มแข็งและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการต่างๆ เหล่านี้เมื่อพิจารณาลงรายละเอียดพบว่า บทบัญญัติเรื่องสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้รับการต่อยอดจากรัฐธรรมนูญ 2540 จนถือได้ว่า เป็นจุดแข็งของร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เช่น กำหนดให้รัฐต้องจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนทุกชนชั้น ผู้ยากไร้ ผู้พิการ ทุพพลภาพต้องได้รับการศึกษาทัดเทียมบุคคลอื่น ผู้ไร้ที่อยู่อาศัย ไม่มีรายได้เพียงพอต้องได้รับช่วยเหลือจากรัฐ ให้สิทธิประชาชนได้รับหลักประกันและสวัสดิภาพในการทำงาน

ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอจะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐทั้งสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก ให้สิทธิแก่ข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐในการรวมกลุ่มเพื่อปกป้องสิทธิ์ของตน ที่สำคัญการให้สิทธิเสรีภาพที่บัญญัติไว้ ให้มีผลบังคับทันทีต่างจากรัฐธรรมนูญ2540 ที่ระบุข้อความล็อคไว้ท้ายมาตราต่างๆ ว่า “ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ทำให้เป็นสิทธิเสรีหลายเรื่องที่ให้หลักประกันไว้สวยหรู ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริง

นอกจากนี้ ยังมีการบัญญัติหมวดใหม่ขึ้นมาเช่น “สิทธิชุมชน” โดยยกระดับชุมชนให้มีปากเสียงปกป้องสิ่งแวดล้อมทรัพยากรท้องถิ่นของตน หรือการกำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความเห็นหากดำเนินโครงการที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตหรือทรัพยากรธรรมชาติ ไม่เพียงเท่านั้น ชุมชนยังมีสิทธิ์ฟ้องหน่วยราชการ ส่วนท้องถิ่น หากมีการละเมิดหลักประกันขั้นพื้นฐานของสิทธิชุมชน ทั้งหมดเพื่อแก้ปัญหาในอดีตที่รัฐนำโครงการขนาดใหญ่มาพัฒนาในพื้นที่โดยไม่รับฟังความเห็นชาวบ้านจนเกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และสิ่งแวดล้อม กลายเป็นความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชาวบ้านจนต้องเดินขบวนประท้วง

เช่นกัน การยกเนื้อหา “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” ขึ้นมาเขียนเป็นหมวดใหม่ โดยให้ประชาชนเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย หรือถอดถอนนักการเมืองที่ฉ้อราษฎร์บังหลวงได้ง่ายขึ้น ตลอดจน เปิดโอกาสให้ประชาชนยื่นแก้ไขรัฐธรรมนูญได้โดยตรง รวมถึงการ ให้รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง ฯลฯ

ที่น่าสนใจคือ หมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่มีสภาพบังคับให้รัฐต้องทำต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ที่จะทำหรือไม่ทำก็ได้ มีการเพิ่มเนื้อหาหลายเรื่องที่มุ่งกระจายความเป็นธรรมในสังคม และปกป้องทรัพย์สินของชาติ เช่น การปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีอากร การปฏิรูปที่ดิน จัดให้มีการวางผังเมืองเพื่อให้เกษตรกรมีสิทธิในที่ดินอย่างทั่วถึง คุ้มครองสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานไม่ให้เกิดการผูกขาด หรือ หากรัฐบาลจะทำสนธิสัญญาที่มีผลต่อความมั่นคงทางสังคมหรือเศรษฐกิจ เช่น “กรณีเอฟทีเอ ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อน”

สิ่งที่เพิ่มขึ้นเหล่านี้อย่างน้อยประชาชนน่าจะได้ประโยชน์โดยตรงมากกว่ารัฐธรรมนูญทุกฉบับในอดีต

จุดเด่นอื่นๆในร่างรัฐธรรมนูญที่น่าพิจารณา คือ “มาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนทางการเมืองที่เข้มข้นขึ้น” เพื่อให้นักการเมืองใช้อำนาจอย่างโปร่งใส เช่น ห้ามนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี รวมถึงภรรยาและบุตรที่ไม่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท กำหนดให้ “ส.ส. ส.ว. ตลอดจนคู่สมรสและบุตรหรือเหล่านอมินีทั้งหลาย” ห้ามรับหรือ แทรกแซงสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการหรือ รัฐวิสาหกิจ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ให้ ส.ส. ส.ว. แสดงบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณชน จากเดิมที่ระบุเฉพาะนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี

พร้อมกันนี้ยังเพิ่มหมวด “คุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งการเมือง” เป็นการเฉพาะโดยสร้างกลไกควบคุม การใช้อำนาจให้เป็นไปโดยสุจริตและเป็นธรรม หากใครละเมิดจะถูกลงโทษนำไปสู่การถอดถอนออกจากตำแหน่งได้ ขณะเดียวกัน ผู้ร่างรัฐธรรมนูญยังได้ปรับปรุงระบบตรวจสอบโดย รื้อที่มาองค์กรอิสระหมดเพื่อปิดประตูไม่ให้ฝ่ายการเมืองแทรกแซงในชั้นกระบวนการสรรหาเหมือนที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม มีข้อท้วงติงในร่างรัฐธรรมนูญบางประเด็น โดยเฉพาะโครงสร้างสถาบันการเมืองที่ปรับแก้จากรัฐธรรมนูญ 2540เช่น ที่มา ส.ส. ส.ว. หรือ การเทอำนาจให้ฝ่ายตุลาการเข้ามาแก้ปัญหาฉ้อฉลทางการเมือง ด้วยการเพิ่มบทบาทในการคัดเลือกผู้มาทำหน้าที่องค์กรอิสระ และร่วมสรรหา ส.ว. จำนวน 74 คน นี่จึงเกิดข้อครหาว่า เป็นรัฐธรรมนูญฉบับอำมาตยาธิปไตยที่ให้อำนาจชนชั้นนำ ขุนนางผ่านทางวุฒิสภาและตุลาการ เพื่อสร้างฐานอำนาจตัวเองในอนาคตหรือไม่

แต่คำชี้แจงอีกด้านก็น่าพิจารณาว่า ในสภาพวัฒนธรรมการเมืองไทยเช่นนี้ การให้ ส.ว.มาจากการเลือกตั้ง 100% โดยหวังให้ปลอดจากการครอบงำของพรรคการเมืองคงยังไม่เกิดขึ้นง่ายๆ ดังที่เห็นจาก “สภาผัวเมีย-สภาบริวาร” ในการเลือกตั้ง ส.ว. 2 ครั้งที่ผ่านมา ขณะที่การสรรหา ส.ว.อาจได้ตัวแทนสาขาอาชีพที่หลากหลายกว่าทำให้การทำงานด้านนิติบัญญัติมีประสิทธิภาพขึ้น

การเปลี่ยนระบบเลือกตั้ง ส.ส. ไปใช้แบบ “แบ่งเขตเรียงเบอร์” ก็มีคำวิจารณ์เช่นกันว่า การทุ่มเงินซื้อเสียงจะมีมากขึ้นเมื่อเทียบกับระบบเขตเดียวคนเดียว ที่มีพื้นที่เล็กกว่า และระบบนี้ยังทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอ เนื่องจากผู้สมัครในพรรคเดียวกันจะหักหลังแย่งคะแนนกันเอง

โครงสร้างการเมืองใหม่ที่ลดการผูกขาดอำนาจ พร้อมมาตรการตรวจสอบมากมาย ประกอบกับการให้สิทธิประชาชนฟ้องร้องศาลรัฐธรรมนูญหากรัฐไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จึงวิเคราะห์ว่าเสถียรภาพของรัฐบาลใหม่ภายใต้การจัดระบบความสัมพันธ์ทางอำนาจนี้จะอ่อนแอลง แต่ผู้ร่างชี้แจงว่ากติกาเช่นว่านี้บังคับให้รัฐบาลต้องตอบสนองประชาชน หากละเมิดต่อหลักรัฐธรรมนูญก็จะอยู่ลำบาก

แน่นอน การร่างรัฐธรรมนูญทุกครั้งอาจไม่ถูกใจคนทุกกลุ่มเพราะรัฐธรรมนูญเป็นกติกากฎสูงสุดที่บังคับใช้กับกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในสังคมที่ต่างมีความต้องการคนละประเภทกัน ซึ่งหากย้อนดูการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมืองปี 2540 ก็มีหลายกลุ่มออกมาต่อต้านเพราะรับไม่ได้ที่ถูกลดอำนาจลง

กระนั้นเสียงติติงที่ว่า ร่างรัฐธรรมนูญ 2550 มีอคติต่อ “ระบอบทักษิณ” กติกาที่ออกมาปิดทางไม่ให้อำนาจเก่า กลับมามีพลังได้อีก ก็มีคำอธิบายว่า “ระบอบทักษิณ” คือ เผด็จการทุนนิยมที่ใช้อำนาจผ่านพรรคการเมืองใหญ่ ทำให้เกิดผู้นำเดี่ยวที่สามารถใช้อำนาจได้เบ็ดเสร็จเด็ดขาด ละเลยต่อเสียงอภิชนในสังคม สุดท้ายสร้างปัญหาใหญ่หลวงต่อระบอบประชาธิปไตยจนก่อตัวเป็นวิกฤตการเมืองอย่างที่เราเผชิญอยู่

ร่างรัฐธรรมนูญนี้จึง มีข้อห้ามต่างๆที่เป็นพฤติกรรมของระบอบทักษิณ เช่น “ห้ามการควบรวมพรรคการเมือง” ในระหว่างอายุสภาผู้แทนราษฎร การทำเอฟทีเอ ต้องฟังความเห็นจากรัฐสภา เข้มงวดต่อการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ วางกฎเหล็กเรื่องจริยธรรมนักการเมือง มีมาตรการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ฯลฯ

วิกฤตในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา กล่าวได้ว่าเป็นพัฒนาการที่ลุ่มๆดอนๆ ของประชาธิปไตยไทย นับจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี 2475 ที่เริ่มด้วยยุครัฐธรรมนูญนิยม ก่อนเข้าสู่ระบอบเผด็จการทหารเรื่อยยังสมัยประชาธิปไตยครึ่งใบ ก้าวสู่ยุคผันผวนแห่งประชาธิปไตยทุนนิยม ซึ่งห้วงเวลา 75 ปีที่ผ่านมา มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น 17 ฉบับ เฉลี่ยแล้วทุกๆ 4.4 ปี ต่อ 1 ฉบับ

ที่สำคัญรัฐธรรมนูญ 2540 ได้รับการกล่าวขานว่า มีความก้าวหน้าจากนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ลอกเลียนจากต่างประเทศ แต่เมื่อนำมาบังคับใช้จริงก็ดูจะไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมการเมืองไทยเท่าไร เพราะเราได้เห็นการคอรัปชั่นขนาดใหญ่ที่สุด การละเมิดสิทธิมนุษยชนมีขึ้นทุกหย่อมหญ้าทั้งกรณีการฆ่าตัดตอน 2 พันศพ อุ้มฆ่าแกนนำภาคประชาชนที่ต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมในพื้นที่ ขณะที่ สมชาย นีละไพจิตร ทนายความมุสลิมชื่อดัง ก็ถูกอุ้มไปอย่างลึกลับ

“แน่นอน แม้จะเขียนกฎหมายให้สวยหรูอย่างไร แต่ถ้าผู้ปฏิบัติ หรือ นักการเมืองบิดเบือนเจตนารมณ์ที่วางไว้ ผลลัพธ์ที่ได้จึงตรงข้ามกับสิ่งที่อยากเห็น รัฐธรรมนูญจึงไม่ใช่ยาวิเศษที่จะดลบันดาลให้ประเทศนี้ดีขึ้นได้ หากผู้ใช้อำนาจไม่สนับสนุนประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของประชาชน ไม่ละเมิดต่อหลักอธิปไตย”

อย่างไรก็ดีผลพวงจากการใช้รัฐธรรมนูญ 2540 ที่ให้หลักประกันด้านสิทธิเสรีภาพกับประชาชนในการคุ้มครองทรัพยากรของชาติและท้องถิ่นในหลายๆมาตรา “ภาคประชาชน” ได้ใช้สิทธิ์เหล่านี้ต่อสู้จนก่อตัวเป็น “พลังถ่วงดุลนอกสภา” ที่เข้มแข็งขึ้น แม้ต่อมารัฐธรรมนูญ 2540 จะถูกยกเลิกโดยการรัฐประหาร แต่การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเหล่านี้ได้กลายเป็น รัฐธรรมนูญฉบับวัฒนธรรมที่ซึมลึกในจิตสำนึกสังคมการเมืองไทยไปแล้ว

ร่างรัฐธรรมนูญ 2550แม้จะถูกมองในบางประเด็นว่า ไม่ก้าวหน้า เมื่อเทียบกับประเทศอารยะในตะวันตก แต่เมื่อพิจารณาภาพรวมทั้งฉบับ การจัดสรรดุลอำนาจใหม่ตามโครงสร้างนี้ อาจเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมการเมืองไทยในขณะนี้ก็เป็นได้ เพราะที่ผ่านมาเราได้บทเรียนจากรัฐธรรมนูญ 2540 ฉบับที่ดีที่สุดของประเทศ ครั้นเมื่อบังคับใช้ไปในระยะเวลาหนึ่ง ก็ถูกโจมตีว่า ทำให้ฝ่ายการเมืองเข้มแข็งเกินไปจนเกิดระบบผู้นำกึ่งประธานาธิบดี

ทว่า ในอนาคตเมื่อประชาธิปไตยไทยและสังคมการเมืองไทยปรับเข้าสู่ภาวะสมดุลขึ้น ก็จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน แก้ไขตัวบทรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับสภาพบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงเป็นระยะ เพราะรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับก็แก้ปัญหาในแต่ละยุคสมัย ไม่มีฉบับใดบังคับใช้อย่างยั่งยืนสถาพร

คำถามที่ว่า ควรเห็นชอบหรือไม่กับร่างรัฐธรรมนูญ 2550 หรือไม่ ทุกคนต่างมีคำตอบในใจ ... สิทธิที่จะตัดสินใจอยู่ในมือเราที่จะร่วมเขียนกติกาของบ้านเมือง อย่าให้ใครมาหยิบฉวยสิทธิอันมีค่านี้ไป มิฉะนั้นอาจเสียใจไปอีกนาน ....

เส้นทางรัฐธรรมนูญ 2550

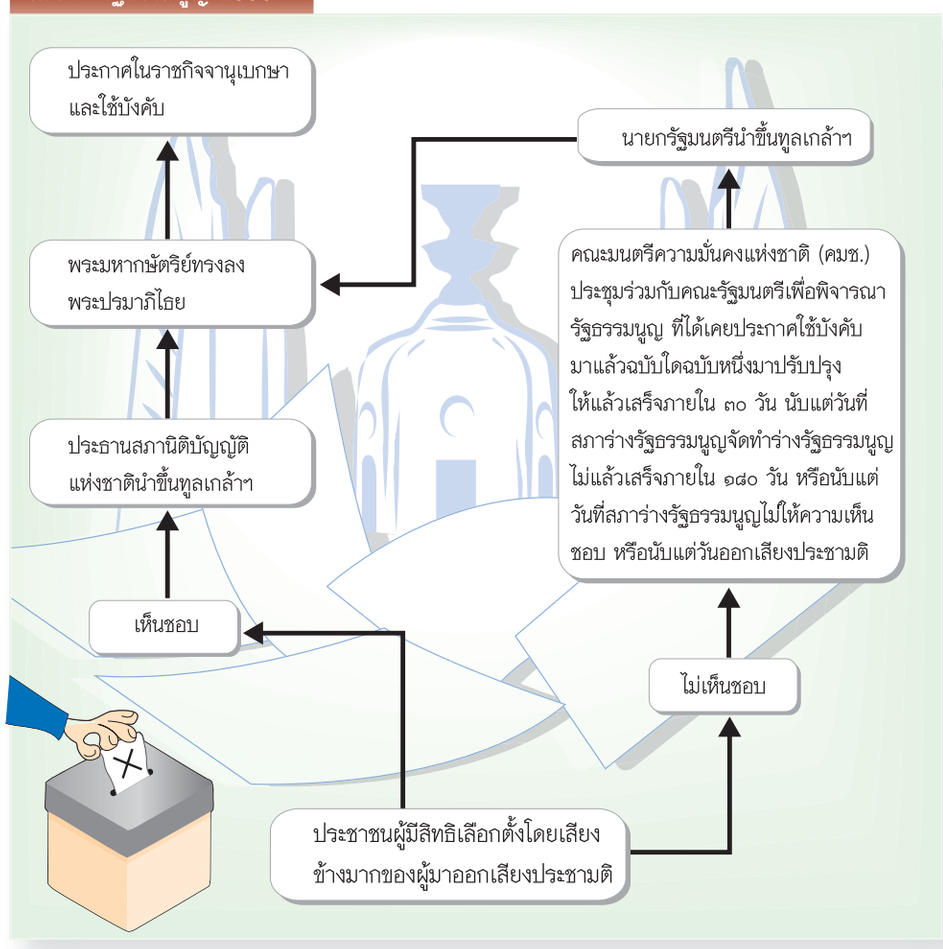

รัฐธรรมนูญ : ประชามติเพื่อชาติ บรรณาธิการ ณ กาฬ เลาหะวิไลย (โพสต์ทูเดย์) และ พัฒนะพงศ์ จันทรานนทวงศ์ (บางกอกโพสต์) โดยมี บริษัท โพสต์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) เป็นเจ้าของ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา
ปก : สถาพร กาวีวงศ์ ◆ ออกแบบ : ฉันทิยา โพธยารมย์

ตารางเปรียบเทียบรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ และ ๒๕๔๐

หมวดที่ 3 เสรีภาพของชนชาวไทย

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• บุคคลสามารถใช้สิทธิ์ทางศาลบังคับให้รัฐปฏิบัติตามสิทธิที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ เว้นแต่กรณีที่มีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิ์นั้น (ม. 28)	• (ไม่มีบทบัญญัติลักษณะนี้ โดยบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพบุคคล จะมีคำว่า “ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎมายบัญญัติ” กำกับไว้ ทำให้สิทธิหลายประการไม่ถูกปฏิบัติเนื่องจากรัฐบาลล่าช้า หรือไม่ออกกฎหมายรับรองสิทธิ์ดังกล่าว)
• ตัดคำว่า “โทษประหาร” ออกจากการบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ผลคือแม้โทษประหารยังอาจมีได้ตามดุลยพินิจของศาล แต่เปิดทางให้ยกเลิกโทษประหารในอนาคต (ม. 32)	• โทษประหารตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษที่ไร้มนุษยธรรม
• บุคคลจะได้รับการคุ้มครองจากการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปหาประโยชน์โดยมิชอบ (ม.35)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการมีสิทธิ์ได้รับความคุ้มครองในกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ (ม.40)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• บุคคลมีสิทธิ์ได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีพเมื่อพ้นภาวะการทำงาน (ม.44)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนสิทธิเสรีภาพจะกระทำไม่ได้ (ม.45)	• การสั่งปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ เพื่อลิดรอนสิทธิเสรีภาพจะกระทำไม่ได้
• ห้ามผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐ หรือเจ้าของกิจการขัดขวางแทรกแซงการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะ หากกระทำให้ถือเป็นการกระทำโดยมิชอบและไม่มีผลใช้บังคับ เว้นแต่กระทำตามกฎหมายหรือเพื่อจริยธรรมแห่งการประกอบอวิชาชีพ (ม.46)	• ข้าราชการ ลูกจ้างของรัฐ พนักงานหรือลูกจ้างเอกชนที่ประกอบกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ มีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารและแสดงความคิดเห็น โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติของหน่วยงานรัฐ หรือเจ้าของกิจการ
• ให้องค์กรที่ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่กำกับการประกอบกิจการสื่อสารมวลชนกำหนดมาตรการป้องกันการควบรวมสื่อ ครองสิทธิข้ามสื่อ หรือการครอบงำสื่อระหว่างสื่อมวลชนด้วยกัน หรือบุคคลอื่น ซึ่งจะเป็นการขัดขวางหรือปิดกั้นเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย (ม.47)	• (บัญญัติให้มีองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการประกอบกิจการสื่อสารมวลชน แต่ไม่ได้ระบุเรื่องอำนาจหน้าที่ในการปกป้องเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร)
• ห้ามผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้ถือหุ้นแทนเข้าเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม (ม.48)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• เพิ่มให้รัฐต้องจัดให้มีการศึกษาให้กับผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ เสมอภาคกับบุคคลอื่นที่ต้องได้รับการศึกษาฟรีไม่น้อยกว่า 12 ปี (ม.49)	• รัฐต้องจัดให้มีการศึกษาฟรีไม่น้อยกว่า 12 ปี
• เพิ่มการคุ้มครองแก่เด็กเยาวชน และบุคคลในครอบครัวให้ได้รับหลักประกันในการอยู่รอด และห้ามแทรกแซงหรือจำกัดสิทธิเพื่อให้สถาบันครอบครัวได้รับการดูแลอย่างอบอุ่น (ม.52)	• เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวมีสิทธิ์ได้รับการคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
• เพิ่มสิทธิของบุคคลในการได้รับความคุ้มครองการไม่มีที่อยู่อาศัย โดยรัฐจะต้องช่วยเหลือดูแล (ม.55)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความเห็นก่อนการวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การวางผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ในที่ดิน รวมทั้งการออกกฎที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน (ม.57)	• บุคคลมีสิทธิ์ได้รับรู้ข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากรัฐก่อนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน และมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็น
• ให้มีองค์กรอิสระเพื่อการคุ้มครองบริโภค โดยมีตัวแทนผู้บริโภคให้ความเห็นประกอบในการออกกฎหมายและมาตรการในการคุ้มครองผู้อุริโภคโดนรัฐ (ม.60)	• ให้มีกฎหมายตั้งองค์กรเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค (ไม่เกิดขึ้นในช่วง 10 ปี ที่บังคับใช้รัฐธรรมนูญปี 2540 เนื่องจากรัฐไม่ออกกฎหมายดังกล่าว)
• เพิ่มเติมให้ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่รัฐ มีเสรีภาพในการรวมกลุ่มเพื่อใช้เป็นวิถีทางในการเจรจากับรัฐ แต่ต้องไม่เกิดผลกระทบกับงานของรัฐ และการบริการสาธารณะ (ม.64)	• (มีบทบัญญัติคุ้มครองการชุมนุมของประชาชน แต่ไม่มีส่วนของเจ้าหน้าที่รัฐ)
• พรรคการเมืองใดล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้อำนาจมาโดยไม่ถูกวิถีทางของรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญอาจมีคำสั่งยุบพรรค ต้องถูกยุบพรรค และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคที่ถูกยุบเป็นเวลา 5 ปี (ม.68)	• พรรคการเมืองใดล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้อำนาจมาโดยไม่ถูกวิถีทางของรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญอาจมีคำสั่งยุบพรรค ต้องถูกยุบพรรค

หมวดที่ 4 หน้าที่ของชนชาวไทย

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ ผู้ไปใช้สิทธิ์อาจได้รับสิทธิ์ ผู้ไม่ไปใช้สิทธิ์อาจเสียสิทธิ์ตามที่กฎหมายบัญญัติ (ม.72)	• การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ ผู้ไม่ไปใช้สิทธิ์อาจเสียสิทธิ์ตามที่กฎหมายบัญญัติ
• ให้บทบัญญัติในหมวดนโยบายแห่งรัฐ (ม.76 – 86) เป็นเจตจำนงเพื่อมีสภาพบังคับให้รัฐบาลต้องดำเนินการตรากฎหมาย หรือ กำหนดนโยบายให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ (ม.75)	• กำหนดหมวดแนวนโยบายแห่งรัฐเป็นเพียงแนวทางในการดำเนินการของรัฐบาล

หมวดที่ 6 รัฐสภา

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทน ฯ และวุฒิสภาประธานสภาผู้แทน ฯ เป็นประธานรัฐสภา (ม.88 – 89)	• รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทน ฯ และวุฒิสภาประธานสภาผู้แทน ฯ เป็นประธานรัฐสภา
• กกต. มีอำนาจส่งเรื่องการขาดสมาชิกภาพของ ส.ส. หรือ สว. ผ่านประธานแต่ละสภาไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย (ม.91)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• ส.ส. มีวาระ 4 ปี มีจำนวน 480 คน มาจากแบบเลือกตั้งแบ่งเขตเรียงเบอร์ 400 คน และมาจากแบบบัญชีรายชื่อกลุ่มจังหวัด 8 กลุ่ม ๆ ละ 10 คนรวม 80 คน (ม.93)	• ส.ส. มีวาระ 4 ปี มีจำนวน 500 คน มาจากมาจากแบบเลือกตั้งเขตเดียวคนเดียว 400 คน และมาจากแบบบัญชีรายชื่อระดับประเทศ 100 คน
• หลังการเลือกตั้งแล้วหากได้ ส.ส. ไม่น้อยกว่า 95 % ให้ถือว่าเป็นสภาผู้แทน ฯ ได้ จากนั้นดำเนินการต่อให้ครบจำนวนใน 180 วัน (ม.93)	• (ไม่มีบทบัญญัติลักษณะนี้ แต่โดยผลการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทำให้หลังการเลือกตั้งต้องมี ส.ส. ครบ 100 % จึงจะถือเป็นองค์ประกอบของสภา)
• ผู้สมัคร ส.ส. ต้องเป็นสมาชิกพรรคเดียวไม่น้อยกว่า 90 วัน นับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่กรณียุบสภาต้องเป็นไม่น้อยกว่า 30 วัน (ม.101)	• ผู้สมัคร ส.ส. ต้องเป็นสมาชิกพรรคเดียวไม่น้อยกว่า 90 วัน นับถึงวันลงสมัคร
• บุคคลล้มละลาย หรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริตห้ามสมัคร ส.ส. (ม.102)	• บุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นคดีห้ามสมัคร ส.ส.
• ผู้เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งห้ามลงสมัคร ส.ส. ตลอดไป (ม.102)	• ผู้เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งห้ามลงสมัคร ส.ส. จนกว่าจะพ้นกำหนด 5 ปี
• ห้ามควบรวมพรรคการเมืองที่มี ส.ส. ระหว่างอายุของสภา (ม.104)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• ส.ส. ไปเป็นรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรีไม่ต้องพ้นจากการเป็น ส.ส. (ม.106)	• ส.ส. ไปเป็นรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรีต้องพ้นจากการเป็น ส.ส.
• ผู้สมัคร ส.ส. ไม่มีเกณฑ์ขั้นต่ำเกี่ยวกับวุฒิการศึกษา ผู้สมัคร สว. ต้องมีวุฒิมากกว่าหรือเทียบเท่าปริญญาตรี (ม.101 ,115)	• ผู้สมัคร ส.ส. และ สว. ต้องมีวุฒิมากกว่าหรือเทียบเท่าปริญญาตรี เว้นแต่เคยเป็น ส.ส. หรือ สว.
• ผู้สมัคร ส.ส. และ สว. ต้องเกิดในจังหวัดนั้น หรือมีชื่อในทะเบียนบ้านติดต่อกันไม่ต่ำกว่า 5 ปีนับถึงวันสมัคร หรือเคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่ลงสมัครติดต่อกันไม่ต่ำกว่า 5 ปี หรือเคยศึกษาในจังหวัดนั้นไม่ต่ำกว่า 5 ปีการศึกษา อย่างใดอย่างหนึ่ง (ม.101 ,115)	• ผู้สมัคร ส.ส. และ สว. ต้องเกิดในจังหวัดนั้น หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตที่ลงสมัครติดต่อกันไม่ต่ำกว่า 1 ปีนับถึงวันสมัคร เคยเป็น ส.ส. หรือสมาชิกหรือผู้บริหารท้องถิ่นในเขตนั้น หรือเคยศึกษาในจังหวัดนั้นติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา หรือเคยรับราชการหรือเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านในจังหวัดในจังหวัดนั้นติดต่อกันไม่ต่ำกว่า 2 ปี อย่างใดอย่างหนึ่ง
• สว. มีวาระ 6 ปี มีจำนวน 150 คน มาจากการเลือกตั้งจังหวัดละ 1 คน และมาจากการสรรหาจากกลุ่มสาขาอาชีพ 74 คน (ม.111)	• สว. มีวาระ 6 ปี มีจำนวน 200 คน มาจาการเลือกตั้งตามสัดส่วนประชากร โดยมีจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง
• ผู้สมัคร สว. หาเสียงได้เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของ สว. (ม.112)	• ผู้สมัคร สว. ห้ามหาเสียง
• ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งลงคะแนนเลือก สว. ได้ 1 เสียงเลือกได้ 1 คน (ม.112)	• ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งลงคะแนนเลือก สว. ได้ 1 เสียงเลือกได้ 1 คน
• คณะกรรมการสรรหา สว. จำนวน 7 คน ประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธาน กกต. ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ประธาน ปปช. ประธาน คตง. ผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกมา 1 คน ผู้พิพากษาศาล ปกครองสูงสุดที่ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือกมา 1 คน (ม.113)	• (ไม่มีระบบสรรหา สว.)
• ผู้สมัคร สว. ที่จะได้รับการสรรหามี 5 กลุ่ม ประกอบด้วยกลุ่มภาควิชาการ ภาคองค์กรเอกชน ภาครัฐ และภาคอื่น ๆ ตามที่บัญญัติในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ (ม.114)	• (ไม่มีระบบสรรหา สว.)
• ผู้สมัคร สว. ต้องไม่เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของ ส.ส. หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ม.115)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• ผู้สมัคร สว. ต้องไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือ ส.ส. หรือรัฐมนตรี หรือพ้นมาแล้วไม่ถึง 5 ปี (ม.115)	(ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• พ้นจาก สว. แล้วยังไม่เกิน 2 ปีห้ามเป็นรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมือง (ม.116)	• พ้นจาก สว. แล้วไม่เกิน 1 ปีห้ามเป็นรัฐมนตรีหรือข้าราชการการเมือง เว้นแต่จะเป็นการพ้นเพราะหมดวาระ
• วุฒิสภามีอายุ 6 ปี และห้ามเป็น สว. ติดต่อกันเกิน 1 วาระ (ม.117)	• วุฒิสภามีอายุ 6 ปี และห้ามเป็น สว. ติดต่อกันเกิน 1 วาระ
• สว.พ้นสภาพเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้จะรอลงอาญา (ม.119)	• สว. พ้นสภาพเมื่อถูกคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
• ประธานและรองประธานสภาผู้แทน ฯ เป็นกรรมการบริหารหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองไม่ได้ (ม.124)	• (ไม่มีบทบัญญัติห้าม)
• ให้ พรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญมีศักดิ์เหนือกฎหมายทั่วไป เสนอได้โดยคณะรัฐมนตรี ส.ส. หรือ สว. ไม่ต่ำกว่า 1 ใน 10 หรือศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา หรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่รักษาการตาม พรบ. นั้น และกรรมวิธีการพิจารณา พรบ. ประกอบรัฐธรรมนูญแตกต่างจาก พรบ.ทั่วไป (ม.139 ,140)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• ก่อนนำทูลเกล้า พรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญให้ส่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญทุกครั้ง โดยให้แล้วเสร็จใน 30 วัน (ม.141)	• ส่งร่าง พรบ. ประกอบรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ต่อเมื่อ ส.ส. หรือ สว. หรือนายก ฯ เห็นว่ามีข้อความที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ
• การเข้าชื่อเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีต้องใช้ ส.ส. ไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของสมาชิกเท่าที่มีอยู่ (ม.158)	• การเข้าชื่อเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีต้องใช้ ส.ส. ไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของสมาชิกเท่าที่มีอยู่
• เมื่อญัตติอภิปรายรัฐมนตรีถูกเสนอแล้ว แม้ว่ารัฐมนตรีดังกล่าวจะเปลี่ยนไปเป็นรัฐมนตรีอื่น ก็ยังคงต้องถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจ (ม.159)	• เมื่อญัตติอภิปรายรัฐมนตรีถูกเสนอแล้ว แต่รัฐมนตรีดังกล่าวเปลี่ยนไปเป็นรัฐมนตรีอื่น ญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจเป็นอันตกไป
• หากฝ่ายค้านมี ส.ส. ไม่ถึง 1 ใน 5 กรณีญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจนายก ฯ หรือ 1 ใน 6 กรณีญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี อาจเข้าชื่อด้วยจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมดที่มีอยู่ เพื่อยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจได้เมื่อรัฐบาลบริหารเกินกว่า 2 ปีแล้ว (ม.160)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)

หมวดที่ 7 การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10,000 คนเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายในหมวดสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย และหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้ (ม.163)	• ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คนเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายในหมวดสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย และหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้
• กรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างกฎหมายที่ประชาชนเข้าชื่อยื่นเสนอ จะต้องมีผู้แทนของประชาชนผู้เข้าชื่อไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 (ม.163)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งไม่น้อยกว่า 20,000 คน เข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่กระทำผิด ทุจริตได้ (ม.164)	• ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คน เข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่กระทำผิด ทุจริตได้
• การออกเสียงประชามติ ดำเนินการได้ 2 ทางคือ คณะรัฐมนตรีเสนอให้มีการออกเสียงประชามติ หรือมีกฎหมายบัญญัติเรื่องการออกเสียงประชามติ ทั้งนี้ผลประชามติให้มีผลเป็นข้อยุติ หรือแค่การให้กาปรึกษาก็ได้ (ม.165)	• หากคณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการใดกระทบประชาชนหรือประเทศ อาจปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือ ประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้ ทั้งนี้ผลประชามติให้มีผลแค่การปรึกษาเท่านั้น ไม่ได้บังคับรัฐบาลให้ต้องปฏิบัติ

หมวดที่ 8 การเงิน การคลัง และงบประมาณ (ม.166 – 170)

สาระสำคัญแห่งหมวด การเงิน การคลัง และงบประมาณ (มีเฉพาะรัฐธรรมนูญ 2550)

- กำหนดให้การเสนอร่าง พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปีต้องแสดงข้อมูลรายรับและสถานะทางการเงิน การคลังที่ผ่านมา อันกระทบถึงการจ่ายเงินและภาระผูกพันทางทรัพย์สิน
- ให้มีการตรากฎหมายการเงินการคลังของรัฐเพื่อเป็นหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกรอบการใช้จ่าย การวางแผนการเงิน การจัดหารายได้ การก่อหนี้ ฯลฯ เพื่อกำกับการใช้จ่ายเงินให้มีเสถียรภาพ พัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และความเป็นธรรมในสังคม
- ให้มีการชี้แจงเงินรายได้ ที่ไม่ต้องนำส่งคลังต่อรัฐสภาเพื่อให้ตรวจสอบได้
- ให้ศาล องค์กรตามรัฐธรรมนูญสามารถแปรญัตติต่อคณะกรรมาธิการหากเห็นว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรนั้นไม่เพียงพอ

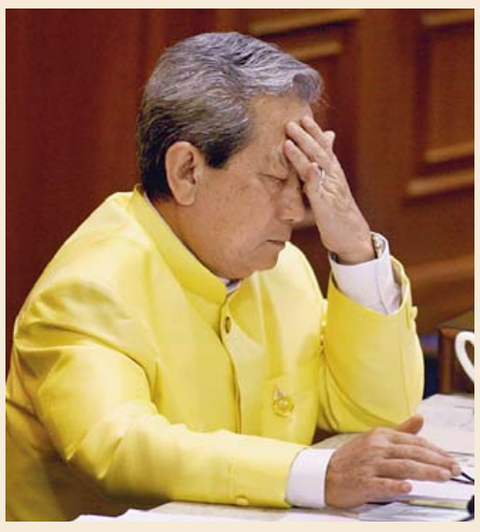

สาระสำคัญแห่งหมวดที่ 5 แนวนโยบายแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ 2550

(หมวดนี้ในรัฐธรรมนูญ 2540 เป็นเพียงแนวทางปฏิบัติด้านต่าง ๆ ให้รัฐ)

แนวนโยบายด้านความมั่นคง (ม.76)
- รัฐต้องพิทักษ์สถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุทธนุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จำเป็นและเพียงพอ

แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (ม.78)
- รัฐต้องส่งเสริมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- จัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง รวมทั้งสภาพัฒนาการเมืองที่มีความเป็นอิสระ
- ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐได้รับสิทธิประโยชน์อย่างเหมาะสม

แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม (ม.79 - 80)
- เพิ่มหลักประกันให้รัฐคุ้มครองพระพุทธศาสนามากขึ้น โดยระบุข้อความเพิ่มว่า “ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่คนไทยนับถือมาช้านาน”
- ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และองค์กรทางศาษนา และเอกชนมีส่วนร่วมจัด และพัฒนามาตรฐานคุณภาพศึกษา
- สนับสนุนการศึกษาวิจัยในศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ

นโยบายด้านกฎหมายการยุติธรรม (ม.80)
- ให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายที่เป็นอิสระเพื่อพัฒนากฎหมายของประเทศ และปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ
- ให้มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่เป็นอิสระเพื่อปรับปรุงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด

นโยบายด้านการต่างประเทศ (ม.82)
- รัฐต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งตามพันธกรณีที่ทำไว้กับนานาประเทศ

นโยบายด้านเศรษฐกิจ (ม.83 - 84)
- รัฐต้องสนับสนุนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรม โดยอาศัยกลไกตลาด
- สนับสนุนให้ใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักธรรมาภิบาลควบคู่การประกอบกิจการ
- ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีอากรให้เป็นธรรม
- คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกร ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปของสภาเกษตรกร
- คุ้มครองระบบสหกรณ์ให้เป็นอิสระ และการรวมกลุ่มการประกอบอาชีพของประชาชนในด้านเศรษฐกิจ
- จัดให้มีสาธารณูปโภคพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตของประชาชน และต้องไม่อยู่ในความผูกขาดของเอกชนอันอาจก่ออความเสียหายแก่รัฐ
- การดำเนินการใดที่เป็นเหตุให้โครงสร้างหรือโครงข่ายพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐ หรือเพื่อความมั่นคงของรัฐ จะตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชนหรือทำให้รัฐเป็นเจ้าของน้อยกว่า 51% จะกระทำมิได้
- สนับสนุนกิจการพาณิชยนาวี การขนส่งทางราง และการจัดการขนส่งทั้งภายในและระหว่างประเทศ

นโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (ม.85)
- กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ และให้คำนึงถึงความสอดคล้องด้านต่าง ๆ โดยต้องให้ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินนั้นมีส่วนร่วมตัดสินใจด้วย
- กระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม เพื่อให้เกษตรกรมีสิทธิในที่ดินอย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่น
- จัดให้มีการวางผังเมืองเพื่อประโยชน์ในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ
- จัดให้มีแผนการจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ
- ประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางป้องกันรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

นโยบายด้านวิทยาศาสตร์ ทรัพย์สินทางปัญญา และพลังงาน (ม.86)
- รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเพื่อสนับสนุนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านต่างๆ ตลอดจนต้องสนับสนุนงานวิจัย และใช้ประโยชน์จากพลังงานทดแทนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (ม.87)
- ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมสาธารณะ
- สนับสนุนให้ประชาชนรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่
- การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

โพสต์ TODAY

หมวดที่ 9 คณะรัฐมนตรี

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• นายกรัฐมนตรีต้องมาจาก ส.ส. จะต้องดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่า 8 ปีไม่ได้ (ม.171)	• นายกรัฐมนตรีต้องมาจาก ส.ส. แต่ไม่มีข้อจำกัดวาระการดำรงตำแหน่ง
• รัฐมนตรีต้องไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึง 5 ปี ก่อนได้รับแต่งตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ (ม.174)	• รัฐมนตรีต้องไม่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึง 5 ปี ก่อนได้รับแต่งตั้ง เว้นแต่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาณ
• ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ถ้ารัฐมนตรีผู้ใดเป็น ส.ส. ในขณะเดียวกัน ห้ามมิให้รัฐมนตรีผู้นั้นออกเสียงลงคะแนนให้เรื่องที่เกี่ยวกับการดำรงตำแหน่ง การปฏิบัติหน้าที่หรือการมีส่วนได้เสียในเรื่องนั้น (ม.177)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่คณะรัฐมนตรีรักษาการณ์ เพื่อไม่ให้เกิดการใช้ประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือใช้อำนาจจนเกิดความเสียหายต่อการบริหารราชการแผ่นดิน งบประมาณ การบริหารบุคคลของภาครัฐ การอนุมัติโครงการใหม่ที่สร้างผลผูกพันต่อรัฐบาลใหม่ (ม.181)	• คณะรัฐมนตรีรักษาการณ์จะใช้อำนาจแต่งตั้งโยกย้ายหรือปลดข้าราชการ พนักงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจได้ต่อเมื่อ กกต.เห็นชอบ
• ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุด หรือมีการรอลงโทษเว้นแต่เป็นกรณีที่คดียังไม่ถึงที่สุด หรือรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทความผิดลหุโทษ หรือ ความผิดฐานหมิ่นประมาท (ม.182)	• ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดเมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุก (เคยมีคำพิพากษาศาลรัฐธรรมนูญว่าหมายถึงคดีถึงที่สุดและมีการจำคุกจริงเท่านั้น)
• รัฐต้องให้ข้อมูลแก่ประชาชน และจัดรับฟังความคิดเห็นก่อนการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ หากการปฏิบัติตามหนังสือสัญญานั้นมีผลกระทบต่อประชาชนหรือผู้ประกอบการ คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการแก้ไขเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอย่างรวดเร็ว (ม.190)	• หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทยหรือเขตอำนาจแห่งรัฐ ต้องออกเป็นพระราชบัญญัติเพื่อเป็นไปตามสัญญา และต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

หมวดที่10 ศาล

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• ศาลรัฐธรรมนูญมีวาระ 9 ปี ประกอบด้วยตุลาการ 9 คน มาจาก 1. ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน 3 คน และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน 2 คน 2. คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทำการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนิติศาสตร์ จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์อื่น ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารราชการแผ่นดินจำนวน 2 คน (ม.204)	• ศาลรัฐธรรมนูญมีวาระ 9 ปี ประกอบด้วยตุลาการ 15 คน มาจาก 1.ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวน 5 คน และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด จำนวน 2 คน 2. คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทำการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์จำนวน 5 คน และผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน
• คณะกรรมการสรรหาศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ 1 คน (ม.206)	• คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานศาลฎีกา คณบดีคณะนิติศาสตร์ของรัฐเลือกกันเอง 4 คน คณบดีรัฐศาสตร์ของรัฐเลือกกันเอง 4 คน ผู้แทนพรรคการเมืองในสภาพรรคละหนึ่งคนเลือกกันเองเหลือ 4 คน
• บุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มีสิทธิ์ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรง หากไม่อาจเรียกร้องตามวิธีอื่น (ม.212)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• ให้ศาลฎีกาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งระดับชาติ และศาลอุทธรณ์เป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (ม.219)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ และกรรมผู้ทรงคุณวุฒิ 14 คนมาจากศาลฎีกา 6 คน ศาลอุทธรณ์ 4 คน ศาลชั้นต้น 2 คน ซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการที่ได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการแต่ละชั้นศาล และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีก 2 คน ซึ่งได้รับเลือกจากวุฒิสภา (ม.221)	• คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ และกรรมผู้ทรงคุณวุฒิ 14 คน ซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการชั้นศาลละ 4 คน ที่ได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการในทุกชั้นศาล และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีก 2 คน ซึ่งได้รับเลือกจากวุฒิสภา
• เพิ่มเติมองค์กรตามรัฐธรรมนูญให้อยู่ใต้เขตอำนาจของศาลปกครองให้ชัดเจนขึ้น (ม.223)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้ เป็นเหตุให้ต้องมีการตีความเขตอำนาจของศาลปกครองกรณีที่เป็นคดีเกี่ยวกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญ)

หมวด 11 องค์กรตามรัฐธรรมนูญ

องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• กกต. มีวาระ 7 ปี มีจำนวน 5 คน มาจากการสรรหาแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรกให้คณะกรรมการสรรหาจำนวน 7 คน ทำหน้าที่สรรหา กกต. 3 คน แล้วเสนอต่อประธานวุฒิสภา ส่วนที่สองให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา พิจารณาสรรหา กกต. อีก 2 คน แล้วเสนอต่อประธานวุฒิสภา (ม.229 ,232)	• กกต. มีวาระ 7 ปี มีจำนวน 5 คน มาจากการสรรหาแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกให้คณะกรรมการสรรหาจำนวน 10 คน สรรหาผู้สมควรเป็น กกต. 5 คน และส่วนที่สองให้ที่ประชุม ใหญ่ศาลฎีกาสรรหาผู้สมควรเป็น กกต. จำนวน 5 คน เพื่อให้วุฒิสภาเลือกเหลือ 5 คน
• ให้มีคณะกรรมการสรรหาองค์กรอิสระชุด 7 คนประกอบด้วยประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร และบุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดคัดเลือกมาฝ่ายละหนึ่งคน โดยต้องไม่ใช่ผู้พิพากษา หรือกรรมการสรรหาองค์กรอิสระอื่น (ม.231)	• คณะกรรมการสรรหา กกต.ในส่วนแรก 10 คน ประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมการศึกษาของรัฐเลือกกันเองให้เหลือ สี่คน ผู้แทนพรรคการเมืองที่มี ส.ส.เลือกกันเองให้เหลือสี่คน
• เพิ่มเติมให้ กกต. มีอำนาจวางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง และข้อห้ามการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี และรัฐมนตรี ขณะรักษาการณ์เพื่อป้องกันการใช้อำนาจที่ไม่ชอบ หรือ เอาเปรียบพรรคการเมืองคู่แข่ง (ม.236)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• หากมีหลักฐานพอเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยไม่ยับยั้งการที่ผู้สมัครคนใดในพรรคทุจริตการเลือกตั้ง ส.ส. และ สว. ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นมีความผิดฐานการได้มาซึ่งอำนาจรัฐโดยมิชอบตามมาตรา 68 อันมีผลให้ถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรค และตัดสิทธิ์เลือกตั้งของหัวหน้ารรคและกรรมการบริหารพรรคเป็นเวลา 5 ปี (ม.237)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้ และพรรคการเมือง หัวหน้าพรรคกรรมการบริหารพรรคไม่ต้องรับผิดเนื่องจากการทุจริตการเลือกตั้งของผู้สมัครของพรรค)
• ในกรณีประกาศผลเลือกตั้งแล้ว ถ้า กกต. เห็นควรให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือเพิกถอนสิทธิ์เลือกตั้งผู้เป็น ส.ส. หรือ สว. ให้เสนอความเห็นต่อศาลฎีกา หรือกรณีการเลือกตั้งท้องถิ่นให้เสนอความเห็นต่อศาลอุทธรณ์เพื่อวินิจฉัย (ม.239)	• กกต. เป็นผู้วินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือเพิกถอนสิทธิ์เลือกตั้งผู้เป็น ส.ส. หรือ สว. หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นผู้บริหารท้องถิ่นตลอดขบวนการ จนหลังจากประกาศผลไปแล้ว 1 ปี
• ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวน 3 คน เลือกกันเองเป็นประธาน 1 คน มีวาระ 6 ปี มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาองค์กรอิสระชุด 7 คนตามมาตรา 231 (ม.242, 243)	• ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีจำนวนไม่เกิน 3 คน ไม่มีประธาน มีวาระ 6 ปี ให้วุฒิสภาเป็นผู้ลงมติคัดเลือกแล้วเสนอแต่งตั้ง
• เพิ่มอำนาจหน้าที่ผู้ตรวจการแผ่นดินในการดำเนินการในกระบวนการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเอาผิดวินัยข้าราชการที่ฝ่าฝืนมาตรฐานในประมวลจริยธรรม และตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรในกระบวนการยุติธรรม (ม.244)	• ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนและสอบสวนหาข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ การปฏิบัติตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ พนักงานรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น และจัดทำรายงานข้อเสนอแนะต่อรัฐสภา
• คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีวาระ 9 ปี มีจำนวน 9 คน สรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา 5 คน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทน ฯ (ม.246)	• คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีวาระ 9 ปี มีจำนวน 9 คน สรรหาโดคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธาน กกต. ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ส.ส.ฝ่ายรัฐบาล 1 คน ส.ส.ฝ่ายค้าน 1 คน อธิการบดีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเลือกกันเองให้เหลือ 6 คน คณะกรรมการสรรหาจะสรรหารายชื่อ 2 เท่าเพื่อให้วุฒิสภาเลือกเหลือ 9 คน
• เพิ่มสิทธิ์ให้ประชาชนไม่น้อยกว่า 20,000 คน เข้าชื่อร้องขอให้วุฒิสภาถอดถอน ป.ป.ช. (ม.241)	• กระบวนการถอดถอน ป.ป.ช. เริ่มโดย ส.ส. ไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของที่มีอยู่เท่านั้น
• เพิ่มประสิทธิภาพการทำหน้าที่ของ ป.ป.ช. โดยดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่รัฐตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป รวมทั้งกำกับดูแลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ม.250)	• ดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่รัฐทั้งหมดทุกระดับ
• คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มี 7 คน มีวาระ 6 ปี สรรหา โดยคณะกรรมการสรรหาองค์กรอิสระชุด 7 คนตามมาตรา 231 (ม.252)	• คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มี 10 คน มีวาระ 6 ปี สรรหาตามที่ พรบ.ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาบัญญัติ

องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• ให้องค์กรอัยการเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และมีหน่วยธุรการที่เป็นอิสระ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของอัยการเป็นอิสระและเป็นกลาง (ม.255)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้ โดยองค์กรอัยการขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี)
• คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมี 7 คน มีวาระ 6 ปี มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาองค์กรอิสระชุด 7 คนตามมาตรา 231 (ม.256)	• คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมี 11 คน มีวาระ 6 ปี มีที่มาตาม พรบ.คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
• เพิ่มอำนาจให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีมีผู้ร้องว่ากฎหมายใดกระทบสิทธิมนุษยชนและขัดรัฐธรรมนูญ ยื่นเสนอเรื่องศาลปกครองกรณีมีผู้ร้องว่ากฎ คำสั่งหรือการกระทำทางปกครองใดกระทบสิทธิมนุษยชนและขัดรัฐธรรมนูญ รวมทั้งให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน (ม.257)	• อำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเดิมมีเพียงการเสนอแนะ ทำรายงานต่อรัฐสภา ประสานระหว่างองค์กรและส่งเสริมการศึกษาวิจัยในด้านสิทธิมนุษยชน
• เพิ่มอำนาจสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความเห็นเกี่ยวกับการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้อกับเรื่องเศรษฐกิจและสังคม (ม.258)	• อำนาจเดิมของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คือให้คำปรึกษารัฐบาลในปัญหาที่เกี่ยวเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเห็นชอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก่อนประกาศใช้

หมวดที่ 12 การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

การตรวจสอบทรัพย์สิน

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ และผู้ได้รับมอบอำนาจไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมต้องยื่นแสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเมื่อเข้ารับและพ้นจากตำแหน่ง (ม.259)	• ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต้องยื่นแสดงรายการบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน
• บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. และ สว. ต้องถูกนำออกเปิดเผยต่อสาธารณะภายใน 30 วัน (ม.261)	• บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้องถูกนำออกเปิดเผยต่อสาธารณะภายใน 30 วัน
• ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้วินิจฉัยกรณียื่นบัญชีเท็จ ทั้งนี้ผู้กระทำผิดต้องออกจากตำแหน่งทางการเมืองและห้ามดำรงตำแหน่งเป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ศาลฎีกาวินิจฉัย (ม.263)	• ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยกรณียื่นบัญชีเท็จ ทั้งนี้ผู้กระทำผิดต้องออกจากตำแหน่งทางการเมืองและห้ามดำรงตำแหน่งเป็นเวลา 5 ปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• ห้าม ส.ส. และ สว. เป็นหุ้นส่วนกิจการผูกขาด การแทรกแซงการเป็นคู่สัญญา รับสัมปทาน หรือการถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งการรับเงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ โดยรวมไปถึงคู่สมรสและบุตรหรือผู้ได้รับมอบหมายกระทำการแทน (ม.265)	• ห้าม ส.ส. และ สว. เป็นหุ้นส่วนกิจการผูกขาด การเป็นคู่สัญญา รับสัมปทาน หรือการถือหุ้นในบริษัทที่รับสัมปทาน หรือเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งการรับเงินหรือผลประโยชน์ใด ๆ
• นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี คู่สมรส บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งผู้กระทำการแทน ห้ามไม่ให้ดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วน หรือเป็นหุ้นส่วน หรือถือหุ้นเกินจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ หรือมีส่วนในการบริหารใน ห้างหุ้นส่วนบริษัท เว้นแต่แจ้งต่อ ปปช. เพื่อโอนให้บริษัทนิติบุคคลจัดการทรัพย์สินดำเนินการแทน (ม.269)	• รัฐมนตรีห้ามไม่ให้ดำรงตำแหน่งในห้างหุ้นส่วน หรือเป็นหุ้นส่วน หรือถือหุ้นเกินจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ หรือมีส่วนในการบริหารใน ห้างหุ้นส่วนบริษัท เว้นแต่แจ้งต่อ ปปช. เพื่อโอนให้บริษัทนิติบุคคลจัดการทรัพย์สินดำเนินการแทน

การถอดถอนจากตำแหน่ง

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• วุฒิสภาเป็นผู้มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ม.270)	• วุฒิสภาเป็นผู้มีอำนาจถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
• การยื่นคำร้องให้วุฒิสภาพิจารณาถอดถอนมีสามทาง คือ ส.ส. ไม่ต่ำกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนที่มีอยู่ สว. ไม่ต่ำกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนที่มีอยู่ หรือประชาชนผู้มีสิทธิ์ออกเสียงไม่ต่ำกว่า 20,000 คน (ม.271)	• การยื่นคำร้องให้วุฒิสภาพิจารณาถอดถอนมีสามทาง คือ ส.ส. ไม่ต่ำกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนที่มีอยู่ สว. ไม่ต่ำกว่า 1 ใน 4 ของจำนวนที่มีอยู่ หรือประชาชนผู้มีสิทธิ์ออกเสียงไม่ต่ำกว่า 50,000 คน
• หลังรับคำร้องให้วุฒิสภาส่งต่อให้ ปปช. ดำเนินการไต่สวนให้เสร็จโดยเร็ว แล้วรายงานต่อวุฒิสภาว่ามีมูลหรือไม่ (ม.272)	• หลังรับคำร้องให้วุฒิสภาส่งต่อให้ ปปช. ดำเนินการไต่สวนให้เสร็จโดยเร็ว แล้วรายงานต่อวุฒิสภาว่ามีมูลหรือไม่
• กรณีที่ ปปช. มีมติไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งว่าผู้ดำรงตำแหน่งรายใดมีมูลความผิด ผู้นั้นต้องหยุดการปฏิบัติงาน (ม.272)	• กรณีที่ ปปช. มีมติว่าผู้ดำรงตำแหน่งรายใดมีมูลความผิด ผู้นั้นต้องหยุดการปฏิบัติงาน
• หากวุฒิสภามีมติไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 ให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง และห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองและรับราชการเป็นเวลา 5 ปี (ม.274)	• หากวุฒิสภามีมติไม่น้อยกว่า 3 ใน 5 ให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง และห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองและรับราชการเป็นเวลา 5 ปี

การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และบุคคลอื่นที่เป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน หรือผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินผลประโยชน์แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ต้องถูกดำเนินคดีโดยศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ม.275)	• ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และบุคคลอื่นที่เป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน ต้องถูกดำเนินคดีโดยศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือ

หมวดที่ 13 จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• ให้มีประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ม.279)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• ข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐฝ่าฝืนมีความผิดทางวินัย (ม.279)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• หากผู้ดำรงตำแหน่งฝ่าฝืน และเป็นความผิดร้ายแรงให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้ ปปช. และถือเป็นเหตุให้ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งโดยมติวุฒิสภาได้ (ม.279)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)

หมวดที่ 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• ให้มีมาตรฐานกลางเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกไปปฏิบัติได้ รวมทั้งมีกลไกตรวจสอบการดำเนินงานโดยประชาชนเป็นหลัก (ม.282)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• ให้มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีโครงสร้างการบริหารที่แตกต่างจากที่บัญญัติไว้ก็ได้แต่ผู้บริหารต้องมาจากการเลือกตั้ง (ม.284)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกระทำใดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นต้องมีการแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ทราบเป็นเวลาพอสมควร และหากมีการร้องขอต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนหรือให้ลงประชามติก่อนดำเนินการ (ม.287)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)
• ให้พนักงานส่วนท้องถิ่นเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นและมีองค์กรพิทักษ์ระบบคุณธรรมของข้าราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างระบบคุ้มครองคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารบุคคล (ม.288)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)

หมวดที่ 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

๒๕๕๐	๒๕๔๐
• ญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต้องมาจากคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทน ฯ ไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนที่มีอยู่ หรือ สภาผู้แทน ฯ และวุฒิสภารวมกันไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนที่มีอยู่ หรือผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งเข้าชื่อไม่น้อยกว่า 50,000 คน (ม.291)	• ญัตติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต้องมาจากคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทน ฯ ไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนที่มีอยู่ หรือ สภาผู้แทน ฯ และวุฒิสภารวมกันไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนที่มีอยู่ ในกรณีของสภาผู้แทน ฯ ต้องมีมติเห็นชอบของพรรคการเมืองที่สังกัดกำหนดด้วย
• กรณีที่เป็นญัตติของประชาชนที่เข้าชื่อเสนอนั้น ในวาระการพิจารณาที่สอง ต้องจัดให้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้เข้าชื่อด้วย (ม.291)	• (ไม่มีบทบัญญัตินี้)

บทเฉพาะกาลสำหรับวาระเริ่มแรกของการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี 2550

• ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา สภาผู้แทน ฯ และวุฒิสภาจนกว่าจะมีการประชุมรัฐสภาเป็นครั้งแรก แต่หากวันดังกล่าวยังไม่มีวุฒิสภา ก็ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่ต่อไป ยกเว้นการเห็นชอบหรือถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญนี้ (ม.293)

• การสิ้นสุดของสภาร่างรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ และห้ามคณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญลงสมัคร ส.ส. และ สว. ภายใน 2 ปี (ม.294)

• ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่ร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ 3 ฉบับได้แก่ พรบ.เลือกตั้ง ส.ส. และการได้มาซึ่ง สว. พรบ. พรรคการเมือง และ พรบ. กกต. ให้เสร็จตามกำหนดในรัฐธรรมนูญชั่วคราว 2549 (ภายใน 45 วันหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญ) (ม.295)

• ให้มีการเลือกตั้ง ส.ส. ภายใน 90 วัน และดำเนินการได้มาซึ่ง สว. ภายใน 150 วัน นับแต่วันที่ พรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสามฉบับมีผลบังคับใช้ (ม.296)

• ในการเลือกตั้งครั้งแรก ผู้สมัคร ส.ส. ต้องเป็นสมาชิกสังกัดพรรคการเมืองเดียวไม่น้อยกว่า 30 วันนับถึงวันเลือกตั้ง มีชื่อในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่ลงสมัครมากกว่า 1 ปี และเคยศึกษา หรือรับราชการที่จังหวัดที่ลงสมัครไม่ต่ำกว่า 2 ปี (ม.296)

• ห้าม สว. ชุดที่รับเลือกตั้งเมื่อปี 2543 ลงสมัคร สว. (ม.296)

• สว. ที่มาจากการสรรหาชุดแรกมีวาระเพียงครึ่งหนึ่ง หรือ 3 ปี แต่มีสิทธิ์ลงสมัครหรือได้รับการสรรหาต่อเนื่องอีกครั้ง (ม.296)

• ให้รัฐบาลนี้และ คมช. พ้นไปเมื่อมีรัฐบาลชุดใหม่ (ม.298)

• ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญนี้ และอยู่ในตำแหน่งจนหมดวาระ โดยนับวาระตั้งแต่วันที่ทรงแต่งตั้ง (ม.299)

• ให้ กกต. ปปช. และสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจแห่งชาติคงดำรงตำแหน่งไปจนสิ้นวาระ โดยเริ่มนับวาระตั้งแต่วันที่ทรงแต่งตั้ง (ม.299)

• ให้กรรมการสิทธิมนุษยชนดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งชุดใหม่ ในกรณีที่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่เกิน 1 ปีให้มีสิทธิ์ได้รับเลือกโดยต่อเนื่องได้ (ม.299)

• ให้ตุลาการรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ต่อ จนกว่าจะมีศาลรัฐธรรมนูญชุดใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากการแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านไปแล้วภายใน 150 วัน และให้โอนคดีที่ยังไม่แล้วเสร็จให้ศาลรัฐธรรมนูญชุดใหม่ดำเนินการต่อ (ม.300)

• ให้สรรหาคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินภายใน 120 วันนับแต่มีการแต่งตั้งประธานสภาผู้แทน ฯ และผู้นำฝ่ายค้าน (ม.301)

• รับรอง พรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่เดิม 4 ฉบับคือ พรบ. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พรบ. ปปช. พรบ. การตรวจเงินแผ่นดิน และ พรบ. วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีผลใช้ต่อไป และให้ประธานแต่ละองค์กรเดป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย และดำเนินการปรับปรุง พรบ.ประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้เป็นไปตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ รวมทั้งให้ กกต. เสนอร่าง พรบ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ภายใน 1 ปี นับแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จากนั้นให้สภาผู้แทน ฯ พิจารณาร่าง พรบ. ทั้งหมดที่เสนอมาให้เสร็จภายใน 120 วัน และให้วุฒิสภาพิจารณาต่อให้เสร็จภายใน 90 วัน (ม.302)

• ให้รัฐบาลชุดก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายที่เป็นอิสระภายใน 90 วัน เพื่อศึกษาและเสนอแนะการจัดทำกฎหมายที่จำเป็นเพื่ออนุวัติการตามรัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการชุดนี้จัดตั้งองค์กรเพื่อการปฏิรูปกฎหมายในเสร็จภายใน 1 ปีนับแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ (ม.308)

• บรรดาการใด ๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวเนื่องไม่ว่าก่อนหรือหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ 2549 ให้ถือว่าชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ (ม.309)

Bangkok Post

CHAPTER 3 : THE RIGHTS AND LIBERTIES OF THE THAI PEOPLE

2007	1997
Individuals can seek judicial rights (court injunctions) to compel the state to abide by their rights, except where there are specific laws clearly stipulating the state's need to comply to specific rights. *(Article 28)*	(Provisions which enshrine the rights and liberties of individuals were slated to come under relevant laws and some of those laws were not enacted, preventing certain rights from being recognised.)
The word "capital punishment" is omitted to allow for the death penalty to be abolished later. Until any such abolishment is made, the court may pass a death penalty. *(Article 32)*	Capital punishment is not considered an inhumane act.
Individuals are protected against their personal information being misused. *(Article 35)*	Not mentioned.
Children, youths, women, the elderly and the disabled are entitled to appropriate protection and treatment in court proceedings in cases of sexual violence. *(Article 40)*	Not mentioned.
Individuals are guaranteed the rights to safety and welfare at the workplace including benefits after their retirement.	Not mentioned.
The closure of newspapers or other media outlets to restrict media freedom is prohibited. *(Article 45)*	The closure of printing presses, radio stations or television stations to restrict media freedom is prohibited.
Political office holders, state officials or owners of media outlets are prohibited from interfering in news presentation or the expression of people's opinions on public issues. Intervention is permitted if it is done to uphold professional media ethics. *(Article 46)*	Government officials, state employees and private employees working in newspapers, radio and television broadcasting have the freedom to present news and express their opinions without interference from state agencies or the owners of the businesses.
An organisation responsible for allocating radio and television frequencies will set regulations to prohibit the merger of broadcast media, media cross-ownership or media interference among media groups or by others, as this will obstruct or restrict the freedom of individuals to get access to a wide variety of information. *(Article 47)*	(An agency must be established to allocate broadcast frequencies and supervise media operations although no provision exists which gives the agency the power to safeguard an individual's rights and freedom to receive information.)
Political office holders or their nominees are prohibited from operating media enterprises or holding shares in newspapers, radio stations, television stations or telecoms businesses. *(Article 48)*	Not mentioned.
The state is obliged to provide free education to the needy, the disabled or people with physical abnormalities on a par with others who are given at least 12 years of free education. *(Article 49)*	The state is obliged to provide at least 12 years of free education.
The protection for children, youths and family members who are guaranteed security of livelihood is increased. Acts of undue interference in family affairs or restriction of family rights are prohibited. *(Article 52)*	Children, youths and family members are protected from the use of violence and unfair treatment.
People are entitled to protection against homelessness. The state is obliged to provide necessary assistance to those made homeless. *(Article 55)*	Not mentioned.
The government is required to hold a public hearing to sound out opinions from people before preparing any social, economic, political and cultural development plan, or undertaking the expropriation of land, drawing up town planing, zoning land use or issuing any regulation that will affect people. *(Article 57)*.	Individuals have the right to receive information and explanations from the state before any project or activity that may affect them or their community are approved and they have the right to express their opinions on such matters in accordance with the public hearing procedure.
An establishment of an independent organisation for consumer protection consisting of representatives of consumers will be decreed. The representatives will give opinions on the enactment and issuance of laws, rules and regulations for consumer protection. *(Article 60)*	A law is to be issued to set up an independent organisation for consumer protection. (Unprecedented during the 10 years of the promulgation of the 1997 charter as no organic law was enacted.)
Government officials and state officials enjoy the freedom to form a gathering as an outlet to negotiate with the state but the gathering must not disrupt the work of the state or the delivery of public services. *(Article 64)*	(There is a provision offering legal protection of civil assembly although no similar protection is given to state officials.)
Any political party which overthrows the constitutional monarchy or acquires power unconstitutionally may be dissolved by the Constitutional Court. In the event that the party is dissolved by the Constitution Court's order, its leader and executives will have their electoral rights revoked for five years. *(Article 68)*	Any political party which overthrows the constitutional monarchy or acquires power through unconstitutional means may be ordered dissolved by the Constitution Court.

CHAPTER 4 : DUTIES OF THE THAI PEOPLE

2007	1997
Election is a duty. Persons retain election rights when they vote in an election and may lose those rights if they fail to vote in an election as stated by law *(Article 72)*.	Election is a duty. Persons who fail to vote in an election may lose some of their rights as provided by law.

CHAPTER 5 : DIRECTIVE PRINCIPLES OF FUNDAMENTAL STATE POLICIES

(THIS CHAPTER, AS STATED IN THE 1997 CONSTITUTION, ONLY SERVES AS A GUIDELINE FOR THE STATE.)

The policy of security (Article 76)
- The State shall protect and safeguard the institution of kingship, sovereignty, and integrity of its territories and provide for necessary and sufficient armed forces, weapons, and modern technologies.

The policy of the administration of the country (Article 78)
- The State shall promote the philosophy of sufficiency economy.
- The State shall prepare a political development plan and establish an independent political development council.
- The State shall ensure that civil servants and state officials receive appropriate and rightful welfare and benefits.

The policy on religion, society, public health, education, and culture (Articles 79-80)
- The State shall provide increased assurances to protect the Buddhist religion. Buddhism is a religion which the Thai people have practised for a long time.
- The State shall decentralise powers to local administration organisations, communities, and religious organisations and allow the private sector to participate in the development of educational standards.
- The State shall promote studies and research in the various disciplines and fields of knowledge.

The policy on law and judicial affairs (Article 80)
- The State shall enact and enforce a law for the establishment of an independent organisation on law reform as well as modernise the laws in the country in accordance with the Constitution.
- The State shall enforce a law for the establishment of an independent organisation tasked with reforming the judicial process for the sake of improving the judicial agencies.

The policy on foreign affairs (Article 82)
- The State shall comply with treaties on human rights of which Thailand is a signatory and observe the obligations made to such effects with other countries.

The policy on the economy (Article 83-84)
- The State shall promote the sufficiency economy principle.
- The State shall promote a free and fair economy through a market force orientation.
- The State shall encourage and support the adoption of moral principles, ethical conduct, and good governance in businesses.
- The State shall revise the tax collection system in the interest of fairness.
- The State shall protect the interest of farmers by means of facilitating the formation of farmers' councils.
- The State shall ensure an independent co-operatives system and promote the consolidation of people within the various professions in the economic sector.
- The State shall provide the basic public utilities essential for people's living standards. Utility services, however, must not be monopolised by the private sector, which might be damaging to the State.
- Any undertaking that would cause state-owned basic public utility enterprises or enterprises dedicated to national security to become privately owned or cause the state ownership of such enterprises to drop below 51% is prohibited.
- The State shall promote maritime industry, rail transportation, and domestic and international transportation management.

The policy on land, natural resources and the environment (Article 85)
- The State shall set a national standard and rules on land use and allow people affected by such rules to participate in the decision making process concerning land utilisation.
- The State shall implement fair distribution of land ownership so that farmers are entitled access to land by means of land reform or other methods.
- The State shall draw up town planning designs for the benefit of the management of the environment.
- The State shall draw up systematic plans on water and natural resources management.
- People, local communities, and local administration organisations must participate in determining guidelines on protecting and preserving environmental quality and sustainable development.

The policy on science, intellectual property and energy (Article 86)
- The State shall pass laws to allocate necessary support to science, technology and innovation, as well as promote research and make use of alternative and environmentally friendly energy sources.

The policy on public participation (Article 87)
- The State shall promote political empowerment for the public and establish a political development fund for the civic sector for the benefit of public activities.
- The State shall support the assembly and collaboration of people in the form of network forums that function as outlets for expressing public opinion and conveying community needs.
- Public participation must take into consideration a reasonable balance of males and females.

CHAPTER 6 : THE NATIONAL ASSEMBLY

2007	1997
The National Assembly consists of the House of Representatives and the Senate. *(Article 88)*	The National Assembly consists of the House of Representatives and the Senate.
The President of the House of Representatives is President of the National Assembly. *(Article 89)*	The President of the House of Representatives is President of the National Assembly.
The House of Representatives is considered established if no fewer than 95% of the full capacity of MPs are elected in a general election. The remaining seats must be elected within 180 days. *(Article 93)*	(Not mentioned, although the Constitution Court has since ruled that the House must have all MPs elected before it can be considered established.)
THE HOUSE OF REPRESENTATIVES	
The term is four years. There are 480 MPs, 400 from constituencies and 80 from a proportional representation system, split into eight groups of provinces. Each of the eight groups of provinces will elect 10 MPs, totalling 80 nationwide. *(Article 93)*	The term is four years. There are 500 MPs, 100 elected on a party-list basis, with the entire country designated as the one and only constituency, and 400 from single-seat constituencies.
MP candidates must be members of political parties who have registered with the respective parties for at least 90 days before the election date and for at least 30 days in case of the House's dissolution. *(Article 101)*	MP candidates must be members of political parties and be registered with parties for at least 90 days before the election candidacy registration date.
PROHIBITIONS AGAINST PERSONS CONTESTING A HOUSE OF REPRESENTATIVES SEAT	
The person must not face or have faced bankruptcy or be involved in any wrongful acts declared as legally unfit for running for an MP seat. *(Article 102)*	The person must not currently face bankruptcy.
A person ordered removed from public office by the Senate is banned from contesting a general election for life. *(Article 102)*	A person ordered removed from public office by the Senate is banned from contesting in a general election for five years from the date the order was issued.
The merger of political parties is prohibited during the term of the House of Representatives. *(Article 104)*	(Not mentioned)
No minimum academic qualification is set for candidates contesting in a House of Representatives election. Senate candidates must hold a bachelor's degree or higher. *(Articles 101, 115)*	Both MP and Senate candidates must hold at least a bachelor's degree.
MPs need not resign from their House of Representatives seat in order to be appointed prime minister or a cabinet minister. *(Article 106)*	MPs need to resign from their House of Representatives seat before being appointed prime minister or a cabinet minister.
The Election Commission is empowered to submit a request for the cancellation of an MP's or senator's status through the speaker of each house who will forward the issue to the Constitution Court for a ruling. *(Article 91)*	(Not mentioned)
THE SENATE	
The term is six years. The number is fixed at 200 and they are directly elected. A province represents a constituency.	The term is six years. There are 150 senators, 76 of whom will be elected by from each province and the rest will be appointed by a selection committee. (Article 111)
Senate candidates may campaign for votes only on the subjects which are related to the duties of senators. *(Article 112)*	Senate candidates are prohibited from canvassing for votes.
Eligible voters can vote for one Senate candidate only. *(Article 112)*	Eligible voters can vote for one Senate candidate only.
Senate candidates to be selected, should represent five sectors: academic, professional, government sector, private sector and others as stated in the relevant organic law. *(Article 114)*	(Not mentioned)
The Senate Selection Committee comprises seven members from professional bodies, represented by the president of the Constitution Court, the chairman of the Election Commission, the chairman of the Auditor General, the ombudsman, the president of the National Counter Corruption Commission, a representative from the Supreme Court and a representative from the Supreme Administrative Court. *(Article 113)*	(Not mentioned)
Senate candidate must not be parents, spouses or children of MPs or those holding political positions. *(Article 115)*	(Not mentioned)
Senate candidates must not be members or executives of political parties. In addition, they must not be MPs or cabinet ministers or political post holders who have relinquished those posts for less than five years to the date of applying for senate candidacy. *(Article 115)*	No partisan connection is allowed. A Senate candidate who used to be an MP must have left their House of Representatives seat for at least one year.
Those who have left a Senate seat for less than two years may not become cabinet ministers or political post holders. *(Article 116)*	Those who have left a Senate seat for less than one year may not become cabinet ministers or political post holders, unless they have completed their senatorial term.
A senator may not serve two terms back to back. *(Article 117)*	A senator may not serve two terms back to back.
A senator loses his seat upon facing imprisonment as ordered by the court, even if he or she is granted a suspended jail term. *(Article 119)*	A senator loses his seat upon when the Supreme Court upholds an imprisonment verdict of a lower court.

2007	1997
PROVISIONS APPLICABLE TO BOTH HOUSES	
House of Representatives and Senate candidates must have their names in the house registration list in the province where he or she stands for election for at least five years prior to the candidacy registration date, or have served as a civil servant or used to have their names registered in a household for a minimum of five consecutive years in the province where he or she stands for election, or have studied in an educational institute situated in the province where he or she stands for election for at least five consecutive academic years. *(Articles 101, 115)*	House of Representatives and Senate candidates must be born or have their names in the house registration list in the constituencies where they stand for election for no less than one year to the date of candidacy registration, or have previously served as MPs or members or executives of a local administration in the respective constituency, or have studied there for two consecutive academic years, or have previously served as a civil servant or their names have formerly been in a house registration in the province where they are seeking election.
The House speaker and deputy House speakers cannot be executive members or hold positions in any political parties. *(Article 124)*	(Not mentioned)
Acts organic to the constitution are higher in legal status than the laws in general. The organic law bills may be proposed by cabinet ministers, or one-tenth of the MPs or senators. They may also be proposed by the Constitution Court, the Supreme Court or relevant independent agencies. The organic draft bills are deliberated in parliament differently from other laws. *(Articles 139, 140)*	(Not mentioned)
The organic law bills must be submitted to the Constitution Court to be vetted for their constitutionality before they can be forwarded for royal endorsement. The vetting must not take longer than 30 days. *(Article 141)*	Organic law bills are submitted to the Constitution Court for scrutiny of their constitutionality only when MPs, senators or the prime minister feel the bills contradict the constitution.
A no-confidence motion against the Prime Minister requires the support of at least two-fifth of the total number of MPs in the House of Representatives at that time. *(Article 158)*	A no-confidence motion against the Prime Minister requires the support of at least two-fifth of the total number of MPs in the House of Representatives at that time.
In the event that a no-confidence motion is directed at a cabinet minister, after such motion is lodged, the target minister is still liable to answer it even if he or she has since been re-assigned to serve another portfolio. *(Article 159)*	The censure motion is automatically dropped if the target minister moves to another cabinet post.
In case the opposition is short on the number of MPs required for lodging a no-confidence motion against the Prime Minister or against a cabinet minister, it may wait until the government has been in office more than two years to lodge the motion with the support of no less than half the total number of opposition MPs. *(Article 160)*	(Not mentioned)

CHAPTER 7 : DIRECT POLITICAL PARTICIPATION BY THE PEOPLE

2007	1997
At least 10,000 eligible voters may together sign to second a motion proposing a draft law under the chapter on Rights and Liberties of the Thai People and the chapter on the Directive Principles of Fundamental State Policies.	At least 50,000 eligible voters may together sign to second a motion proposing a draft law under the chapter on Rights and Liberties of the Thai People and the chapter on the Directive Principles of Fundamental State Policies.
At least one third of members of the special committee vetting a draft law proposed by members of the general public must be representatives of the people who proposed the draft law. *(Article 163)*	(Not mentioned)
At least 20,000 eligible voters may sign a petition to dismiss a political officer who has abused his or her authority or has been involved in corruption. *(Article 164)*	At least 50,000 eligible voters may sign a petition to dismiss a political officer who was found guilty of abusing his or her authority or involvement in corruption.
A public referendum could be conducted under two conditions. First, when the cabinet resolves that a public referendum should be held, and second, when a law on a public referendum is issued. The result of a public referendum can either be a final conclusion on a public issue or simply a suggestion from the public. *(Article 165)*	In the case where the cabinet is of the opinion that any issue may affect national or public interests, the Prime Minister, with the approval of the cabinet, may consult the President of the House of Representatives and the President of the Senate for the purpose of publishing in the Government Gazette calling for a referendum. However, the referendum result is considered a suggestion from the public only. The government is not obliged to abide by the result.

CHAPTER 8 : MONETARY, FINANCE AND BUDGET AFFAIRS

(ARTICLES 166 - 170)

The following is a description of the essence of the chapter on Monetary, Finance and Budget Affairs (which is written in the 2007 constitution only):

The annual budget bill must state the last fiscal year's revenue and monetary and financial conditions that oblige the government to take future financial responsibilities.

The law on state monetary and financial affairs must be issued to guide the government's spending, financial management, fund raising and financial liability, etc. This is aimed at stabilising the government's spending, leading to sustainable economy and social equity.

State agencies must clarify revenue that is not contributed into the state coffer to the parliament.

The courts and constitution-bound independent organisations may file a motion to the relevant committee in the parliament if they consider the budget allocated to their agency is insufficient.

CHAPTER 9 : THE COUNCIL OF MINISTERS

2007	1997
The prime minister must be an MP and may not be in office longer than eight consecutive years.	The prime minister must be an MP. There is no restriction on office terms.
The minister must not not have been discharged for a period of less than five years before the appointment after being sentenced by a judgment to imprisonment, except for an offense committed through negligence or minor offences. *(Article 177)*	Cabinet members must not have been discharged for a period of less than five years before the appointment after being sentenced by a judgment to imprisonment for a term of two years or more, except for an offense committed through negligence.
The authority of an interim cabinet must be limited to prevent them from exercising their authority in favour of their own political campaign, or in a way that causes damage to public administration, budgeting, human resource management in state agencies, and from approving a new project that engenders an obligation for the new cabinet. *(Article 181)*	(Not mentioned)
A minister's tenure will immediately end once the court hands down a jail sentence against him or her, even though the case is not yet over or the court has suspended the jail sentence. This is exempted for jail sentences for an offence from negligence or a minor offence or defamation *(Article 182)*.	An interim cabinet may appoint, transfer or dismiss civil servants, government employees or state enterprise employees if it gains approval from the Election Commission.
The state must inform the people and hear their opinions before making any commitment in an international agreement. If obligations from the agreement adversely affect people or business operators, the cabinet must correct the problems and quickly implement remedial measures for the affected parties. *(Article 190)*	An Act must be issued to accommodate any contract containing a stipulation that changes Thailand's borders or sovereignty. Such a contract must be endorsed by the parliament.

Constitution special

CHAPTER 10: THE COURTS

2007	1997
The Constitution Court, with a nine-year term, consists of nine judges; three Supreme Court judges, elected at the Supreme Court general assembly, two Supreme Administrative Court judges, elected at the Supreme Administrative Court general assembly; Two law experts and two political science or public administration or social science experts with a knowledge of public administration, chosen by a committee selecting the Constitution Court judges. *(Article 204)*	The Constitution Court judges have a nine-year term and there are 15 of them; five Supreme Court judges, elected at the Supreme Court general assembly, and two Supreme Administrative Court judges, elected at the Supreme Administrative Court general assembly; five law experts and three political science experts chosen by a committee in direct charge of selecting the Constitution Court judges.
The selection committee for Constitution Court judges consists of the Supreme Court president, Supreme Administrative Court president, President of the House of Representatives, the opposition leader and the head of an independent agency (the heads of all independent agencies choose one from among themselves to sit on the committee). *(Article 206)*	The selection committee for Constitution Court judges is made up of the Supreme Court president, four deans representing law faculties of state-run universities, four deans representing political science faculties of state-run universities, and four representatives of political parties with seats in the House of Representatives.
Persons whose rights and liberties guaranteed by the charter have been violated may file a petition directly with the Constitution Court. *(Article 212)*	(Not mentioned)
The Supreme Court shall adjudicate legal cases concerning national elections and revoke election rights of violators in national elections. The Appeals Court shall adjudicate legal cases concerning local elections and revoke election rights of violators in local elections. *(Article 219)*	(Not mentioned)
The Judiciary Commission consists of the Supreme Court president who is chairman and 14 members — six judicial officials from the Supreme Court, four from the Appeals Court and two from the lower courts, and two members selected by the Senate. *(Article 221)*	The Judiciary Commission consists of the Supreme Court president who is the commission chairman and 14 members — 12 judicial officials (four each from the Supreme Court, Appeals Court and lower courts) and two specialists chosen by the Senate.
Clearer stipulation is made to bring the cases involving independent agencies under the jurisdiction of the Administrative Court. *(Article 223)*	(Not mentioned, which resulted in the need to interpret the jurisdiction of the Administrative Court in deliberating cases involving independent agencies).

CHAPTER 11 : ORGANISATIONS UNDER THE CONSTITUTION

INDEPENDENT ORGANISATIONS UNDER THE CONSTITUTION

2007	1997
The Election Commission comprises five commissioners whose term lasts seven years. A seven-member selection committee proposes three candidates to be commissioners and the assembly of Supreme Court judges picks the other two candidates. The name list is then submitted to the Senate Speaker for endorsement. *(Articles 229 and 232)*	The Election Commission comprises a chairman and four other commissioners whose term lasts seven years. A 10-member selection committee proposes five nominees and the assembly of Supreme Court judges picks another five nominees. The Senate will elect five commissioners from the 10 nominees.
The seven-member selection committee consists of the presidents of the Supreme Court, the Constitution Court, and the Supreme Administrative Court, the House Speaker, the opposition leader, plus two other members — one selected by the assembly of the Supreme Court and the other by the assembly of the Supreme Administrative Court — who are neither a judge nor a member of a selection committee of any other independent organisation. *(Article 231)*	The 10-member selection committee consists of the presidents of the Constitution Court and the Supreme Administrative Court, four peer-elected rectors of state universities and four peer-elected representatives of political parties with seats in the House of Representatives.
The Election Commission is empowered to regulate vote campaigns of political parties and impose restrictions to keep a caretaker cabinet and any caretaker ministers from abusing their authority to take advantage of rival parties. *(Article 236)*	(Not mentioned)
If the leader or an executive of a political party is proved to acknowledge or fails to prevent the electoral fraud of any of its parliamentary candidates or interferes with the contest of Senate candidates, the Constitution Court will disband the party and suspend the electoral rights of its leader and executives for five years. *(Article 237)*	(Not mentioned. A political party, its leader and its executives are not held responsible for any electoral fraud committed by a candidate of the party.)
After an election result is announced and should a by-election be necessary, the Election Commission must propose a by-election or the disqualification of a House representative or a senator to the Supreme Court and a by-election or disqualification of a local representative to the Appeals Court. *(Article 239)*	The Election Commission can order a by-election or disqualify any House representative, senator or local representative, if necessary, within a year of the announcement of the election result.
There are three ombudsmen who elect a chairperson from among themselves and whose term lasts six years. They are selected by the seven-member selection committee under Article 231. *(Articles 242 and 243)*	There are up to three ombudsmen without a chairperson. Their terms last six years. The Senate selects them and seeks their appointment.
The ombudsmen are also empowered to proceed with the impeachment of political post holders and with the prosecution of any government official who breaches professional ethics, and are also empowered to examine the work of other organisations established under the constitution and organisations related to the justice system. *(Article 244)*	The ombudsmen receive and investigate complaints lodged against the performance and legal compliance of officials and employees of government agencies, state enterprises and local government agencies and then report findings and recommendations to the parliament.
The National Counter Corruption Commission consists of nine commissioners whose term lasts nine years. Their five-member selection committee comprises the presidents of the Supreme Court, the Constitution Court, and the Supreme Administrative Court, the House Speaker and the opposition leader. *(Article 246)*	The National Counter Corruption Commission consists of nine commissioners whose term lasts nine years. The 15-member committee selecting the commissioners comprises the presidents of the Supreme Court, the Constitution Court and the Supreme Administrative Court, seven peer-elected rectors of state universities, and five peer-elected representatives of political parties with House seats. The selection committee nominates 18 candidates to the Senate which appoints nine of them as commissioners.
The impeachment of a National Counter Corruption Commission member can also be initiated by at least 20,000 people whose petitions are sent to the Senate for consideration. *(Article 241)*	The impeachment of a National Counter Corruption Commission member is initiated by at least a quarter of existing House representatives.
The National Counter Corruption Commission takes action against political post holders and government officials at the director level or the equivalent and higher levels. It also supervises the ethics of political post holders. *(Article 250)*	The National Counter Corruption Commission takes action against political post holders and government officials at all levels.
The State Audit Commission consists of seven commissioners whose term spans six years and who are selected by the seven-member selection committee under Article 231. *(Article 252)*	The State Audit Commission consists of 10 commissioners whose term lasts six years and who are selected and governed by the Ombudsmen Act.

OTHER ORGANISATIONS UNDER THE CONSTITUTION

2007	1997
The state prosecution is a constitutional organisation. Its administrative body is an independent organisation tasked with guaranteeing the freedom and impartiality of prosecutors. (Article 255)	(Not mentioned. The state prosecution reports to the Prime Minister's Office.)
The National Human Rights Commission consists of seven commissioners whose terms last six years. They are selected by the seven-member selection committee under Article 231. *(Article 256)*	The National Human Rights Commission consists of 11 commissioners with a six-year term. The commissioner selection process is in line with the National Human Rights Commission Act.
The commission is further empowered to forward complaints on human rights violations and unconstitutional acts to the Constitution Court, or the Administrative Court in case that such violations or acts result from a government order, rule or administrative action. It can also file lawsuits with the courts on behalf of those whose human rights are allegedly offended. *(Article 257)*	The National Human Rights Commission is authorised only to submit reports and recommendations to parliament, act as a coordinator between different organisations, and support human rights research.
The National Economic and Social Advisory Council is given additional power to comment on economic and social legislations. *(Article 258)*	The National Economic and Social Advisory Council is authorised to advise the government on economic and social issues and approve a national economic and social development plan before its implementation.

CHAPTER 12 : INSPECTION OF THE EXERCISE OF STATE POWER

PART 1 : EXAMINATION OF ASSETS AND LIABILITIES

2007	1997
Holders of political positions, their spouses and children who have not yet become sui juris as well as those empowered, directly or indirectly, by them to act on their behalf are required to declare their assets and liabilities. *(Article 259)*	Holders of political positions, their spouses and children who have not yet become sui juris are required to declare their assets and liabilities.
Accounts of assets and liabilities of the Prime Minister, cabinet members, MPs and senators must be disclosed to the public within 30 days of taking or leaving office. *(Article 261)*	Accounts of assets and liabilities of the Prime Minister, cabinet members, MPs and senators must be disclosed to the public within 30 days of taking or leaving office.
The Supreme Court's Criminal Department for Persons Holding Political Positions is empowered to give a verdict in a false asset declaration case. Those found guilty are to be removed from their positions and barred from taking a political post for five years from the day the court gives the verdict. *(Article 263)*	The Constitution Court will rule in any false asset declaration cases. Those found guilty are to be removed from their positions and barred from political office for five years.

PART 2 : ACTS CONSTRUED AS CONFLICTS OF INTEREST

2007	1997
MPs and senators as well as their spouses and children or those empowered to act on their behalf are prohibited from receiving any concession from a state agency; interfering in, or becoming a partner or shareholder in a partnership or company receiving concession or being a party to the contract of this nature, or taking any special money or benefit from any state agency. *(Article 265)*	MPs and senators are prohibited from receiving any concession from a state agency; becoming a partner or shareholder in a partnership or company receiving such concession; being a party to the contract of this nature, or taking any special money or benefit from any state agency. Cabinet ministers are prohibited from holding a position in a partnership or becoming a shareholder or holding more shares than allowed by the law or taking part in the administration unless they have appointed a juristic entity to manage their assets on their behalf and notified the National Counter Corruption Commission.
The prime minister, cabinet ministers and their spouses and children who have not yet become sui juris as well as those empowered to act on their behalf are prohibited from holding a position in a partnership or company or becoming a shareholder or holding more shares than allowed by the law or taking part in the administration of a company unless they have appointed a juristic entity to manage their assets on their behalf and notified the National Counter Corruption Commission. *(Article 269)*	Cabinet ministers are prohibited from holding a position in a partnership or company or becoming a shareholder or holding more shares than allowed by the law or taking part in the administration of any company unless they have appointed a juristic entity to manage their assets on their behalf and notified the National Counter Corruption Commission.

PART 3 : THE REMOVAL FROM OFFICE

2007	1997
The Senate is empowered to remove a political position holder from office. A request for the Senate to remove a political post holder from office can be submitted by at least one-fourth of existing MPs, at least one-fourth of existing senators, or at least 20,000 eligible voters. After receiving the request, the Senate is to forward it to the National Counter Corruption Commission (NCCC) to promptly investigate to see if it has grounds. In the case where the NCCC votes with at least one half of its members that the request has grounds, the political position holder must cease his/her work. If the Senate votes with at least three-fifths of its members in favour of a resolution to remove such person from office, the political position holder must vacate his/her office immediately and will be barred from taking a political position or entering government service for five years. *(Articles 270, 271, 272, 274)*	The Senate is empowered to remove a political position holder from office. A petition for the Senate to remove a political post holder from office can be submitted by at least one-fourth of existing MPs in the House of Representatives, at least one-fourth of existing senators, or at least 50,000 eligible voters. After receiving the request, the Senate is to forward it to the National Counter Corruption Commission to promptly investigate to see if it has grounds. In the case where the NCCC makes a resolution that the request has grounds, the political position holder must cease his/her work. A resolution for the removal of any person from office shall be passed by votes of not less than three-fifths of the existing members of the Senate. Such person shall vacate office as from the date of the resolution and deprived of the right to hold any political position or entering government service for five years.

PART 4 : CRIMINAL PROCEEDINGS AGAINST PERSONS HOLDING POLITICAL POSITIONS

2007	1997
Holders of political positions accused of being unusually wealthy, misconduct and malfeasances and other persons who by themselves or through other persons allegedly give or offer to give benefit to persons holding political positions are subject to stand trial in the Supreme Court's Criminal Department for Persons Holding Political Positions. *(Article 275)*	Holders of political positions accused of becoming unusually wealthy, or of the commission of malfeasance in office or a dishonest act in the performance of duties or corruption according to other laws as well as other persons who allegedly act as principals, instigators or supporters are subject to stand trial with the Supreme Court of Justice's Criminal Division for Persons Holding Political Positions.

CHAPTER 13 : ETHICS OF PERSONS HOLDING POLITICAL POSITIONS AND STATE OFFICIALS

2007	1997
There will be a Code of Ethics for holders of political positions and state officials to follow. *(Article 279)*	(Not mentioned)
State officials who violate the Code of Ethics are subject to disciplinary action. (Article 279)	(Not mentioned)
If a person holding a political position violates the code and the violation is serious, the ombudsmen will forward the case to the National Counter Corruption Commission and this may lead to a Senate resolution to remove him/her from office. *(Article 279)*	(Not mentioned)

CHAPTER 14 : LOCAL GOVERNMENT

2007	1997
Median standards are to be set aside for a local administration organisation to select one to follow. There will also be a mechanism, comprised mainly of local people, to monitor its work. *(Article 282)*	(Not mentioned)
A special form of local administration organisation with a different administrative structure from any given standards can be set up, but the administrators must come from an election. *(Article 284)*	(Not mentioned)
People in a locality have the right to take part in the administration of local government. Before taking any action which would impact on local people the local government must explain the proposal to them in detail for some time in advance. If requested, the local administration must conduct a public hearing or referendum before going ahead with any such action. *(Article 287)*	(Not mentioned)
Local administrative officials are local government officials. There will be an organisation to safeguard the moral standards of local government officials to create a system to ensure morality and ethics in personnel administration. *(Article 288)*	(Not mentioned)

CHAPTER 15 : AMENDMENT OF THE CONSTITUTION

2007	1997
A motion for constitutional amendments must come from the cabinet; at least one-fifth of the existing number of MPs in the House of Representatives; at least one-fifth of the combined number of existing MPs and senators, or at least 50,000 eligible voters. *(Article 291)*	A motion for constitutional amendments must come from the cabinet; at least one-fifth of the existing number of MPs; or at least one-fifth of the combined number of existing MPs and senators. In the case where the motion is from the House of Representatives, MPs who support the motion must first get approval from their party.
In the case where the motion is submitted by eligible voters, an arrangement must be made for the people who sign the motion to air their opinion during the second reading of the amendment. *(Article 291)*	(Not mentioned)

TRANSITORY PROVISIONS

- The National Legislative Assembly acts as the National Assembly, the House of Representatives and the Senate until the National Assembly holds its first sitting. If the Senate does not exist on the date of the first sitting, the National Legislative Assembly shall continue to perform the duties of the Senate, except the duty of approving the appointment of political-office holders or removing them from office as stipulated by this constitution *(Article 293)*.
- The termination of both the Constitution Drafting Assembly and the Constitution Drafting Committee takes effect as from the date of the promulgation of this constitution. Members of the Constitution Drafting Committee are prohibited from contesting House elections and from serving as senators for two years *(Article 294)*.
- The National Legislative Assembly must finish the deliberation of a draft bill on the House election and the election and appointment of senators, a bill on political parties and a bill on the Election Commission within 45 days of receiving them from the Constitution Drafting Committee, which is assigned to draft the three organic law bills, as stipulated by the 2006 interim constitution *(Article 295)*.
- An election of the House of Representatives must be held within 90 days, and the Senate must be installed within 150 days as from the date on which the three organic laws in Article 295 take effect. *(Article 296)*.
- In the first election of the House of Representatives, an electoral candidate must be a member of only one political party for no fewer than thirty days up to the date of the election. A candidate must have his or her name appear in the house register list in the province where he or she stands for election for no fewer than one year up to the date of election, or studied in the province where he or she stands for election for no fewer than two academic years, or served in government service in the province where he or she stands for election for no less than two years *(Article 296)*.
- Senators elected in 2000 are prohibited from serving as senators under this constitution *(Article 296)*.
- The term of the first batch of senators appointed under this constitution is three years. When their term expires, these senators can be re-appointed into the Senate for another term *(Article 297)*.
- Both the interim government and the Council for National Security vacate office when the new government assumes office *(Article 298)*.
- The Ombudsmen holding office on the date of the promulgation of the constitution are ombudsmen under this constitution, and continue to hold office until their term expires. Their term commences as from the date of their appointment by the King *(Article 299)*.
- The Election Commission, the National Counter Corruption Commission and members of the National Economic and Social Advisory Council holding office on the date of the promulgation of the constitution continue to hold office until their terms expire. Their terms commence as from the date of their appointment *(Article 299)*.
- The National Human Rights Commission holding office on the date of the promulgation of the constitution continues to hold office until the appointment of a new commission. A commissioner who holds office for no more than one year can be re-appointed into the commission for another term *(Article 299)*.
- Constitution Tribunal judges appointed under the interim constitution act as Constitution Court judges until the new panel of Constitution Court judges is appointed to replace them. The new panel of Constitution Court judges must be appointed within 150 days of the appointment of the House Speaker and the Leader of the Opposition. Legal cases that are left unfinished by the Constitution Tribunal shall be transferred to the new Constitution Court *(Article 300)*.
- The State Audit Commission and the Auditor-General must be appointed within 120 days of the appointment of the House Speaker and the Leader of the Opposition *(Article 301)*.
- The 1999 organic laws governing the Ombudsmen, counter corruption, the state audit and criminal procedures for political-office holders continue to be in effect, with the heads of the agencies set up by virtue of these laws acting as caretakers of the agencies.

  The heads of these agencies are to revise these organic laws in compliance with this constitution within one year of the promulgation of the constitution. The Election Commission is to draft a referendum bill within one year of the promulgation of the constitution.

  The House of Representatives must complete the deliberation of proposed draft amendments to these 1992 organic laws and the referendum draft bill within 120 days of receiving them and then the Senate must complete the deliberation of them within 90 days of receiving them *(Article 302)*.
- The interim government is to set up an independent legal reform committee within 90 days of the promulgation of the constitution. The committee is to study and make suggestions on the making of legislation to be enacted in accordance with the provisions of the constitution. The committee is also to enact legislation governing a legal reform organisation within one year of the promulgation of the constitution *(Article 308)*.
- Whatever is allowed in the interim constitution of B.E.2549 (2006), including activities before or after the promulgation of this constitution, is considered constitutional *(Article 309)*.

United in division

NATTAYA CHETCHOTIROS

No matter what the result of the Aug 19 referendum on the draft charter turns out to be, divisions within society are here to stay — at least until the next general election.

With intensive campaigns for and against the draft charter underway, voters may feel they are being unduly pressured to choose sides.

Social activist Rosana Tositrakul deplores such political polarisation and describes it as unfair. She says she chooses not to make public her political opinions to avoid being labelled unpatriotic or undemocratic depending on which ''side'' she decides to vote for.

Anti-coup groups have been campaigning for the public to reject the draft.

Their tagline ''No to the charter is equal to no to the Sept 19 coup'' highlights their main argument — the charter has been written by military-installed drafters and thus is crafted in a way that will legitimise the military take-over and prolong their stay in power.

The groups, which are gaining support from middle-class voters in Bangkok and other cities around the country, are also demanding the Council for National Security (CNS) and the government resurrect the 1997 charter, unmodified, in its stead.

Also campaigning along this line are former members of the dissolved Thai Rak Thai party, whose political interest and objectives are clear. They have been working with people at the grass-roots level.

The alliance for the vote to reject the charter is also joined by some other groups who are bent on shooting the draft down because it does not respond to their direct political interests.

On the other side, the CNS and the numerous bodies they appointed after staging a military coup last September — the Constitution Drafting Assembly (CDA), the National Legislative Assembly (NLA) and the government — are encouraging the public to accept the charter.

Their argument is that a ''yes'' vote will set the stage for a general election and the swift return of an elected civilian government. And they appear to hold the trump card; the military-installed interim constitution stipulates that the CNS and the government will impose any of the kingdom's previous charters within 30 days from the day the draft constitution is rejected at the referendum, if it is rejected.

However, as this is a rule they, the military junta, introduced themselves, it holds little sway with their opponents who are demanding they reinstall the 1997 constitution.

Jumping on the ''yes'' bandwagon are political parties who cannot wait to return to the polls. The majority of respondents in several opinion surveys look set to vote in favour of the charter in the referendum out of a firm belief it will put an end to the political crisis.

According to law expert Worachet Pakeerut, aside from the fact that it has been ''imposed'' by the coup-makers, the new constitution itself is flawed.

The most serious flaw lies with the elections of MPs and senators. The proposed election systems will weaken political parties, undermine their policy platforms, and open the way for politicians to bargain for their own interests as they did before the 1997 constitution.

Unlike the 1997 charter, under which a voter was allowed to choose one candidate, the 2007 version goes for multi-seat constituencies where voters can choose up to three candidates.

Mr Worachet considers this as a failure to recognise the basic democratic principle of one man, one vote.

The party-list system in which 80 MPs will be elected through eight clusters of provinces fails in term of voter representation, as it is unclear who the 80 MPs represent.

Instead, he said, the country should be divided into four regional constituencies with the number of MPs in each constituency varying in accordance with the size of the population. The northeastern region is likely to have more party-list MPs than other regions.

''It is fair this way. The political parties can also draw policy platforms to meet the needs of the people in their regions and they can better connect with the people,'' the law lecturer said.

But Democrat party leader Abhisit Vejjajiva does not share the academic's view. As a politician, he believes election systems have nothing to do with the development of political parties.

It is the political landscape that dictates whether political parties grow stronger or weaker, he says. With the current political situation, the next government will very likely be a coalition administration made up of several parties.

''If the election systems [proposed by the 2007 charter] had been deployed 10 years ago, do you think the Thai Rak Thai party wouldn't have won most votes? No matter what election systems are put in place, we will have a coalition government,'' he said.

Mr Abhisit however, says he finds the draft charter acceptable, especially in terms of the promotion of civil rights and liberties and development of the parliamentary system.

Unlike the 1997 charter, the 2007 version does not require MP candidates to hold a bachelor's degree and does not force MPs to quit their parliamentary status to assume cabinet posts.

''I admit that I am not so fond of this charter. If our memory serves us right, back in 1997 politicians did not like the 1997 charter either. No matter what draft, politicians are always seen as the bad guys,'' the Democrat leader says.

However, he admits there are flaws in the charter, and the weakest point involves the Senate, which he believes should be revised as soon as possible.

Under the 2007 charter, 76 senators are directly elected and the other 74 will be appointed by a selection process. In the 1997 charter, senators were directly elected by voters.

According to Mr Abhisit, the senators should all be directly elected because they are vested with the political power to impeach political office holders who are elected by the public.

Mr Worachet agrees with Mr Abhisit on this point, noting that the election system of 76 senators in which voters select one Senate candidate in their province is poorly thought out and unfair to people in larger provinces.

The law lecturer also finds it ''unacceptable'' that the 2007 charter involves the judiciary in politics — in the selection of the 74 senators in this case.

Mr Worachet concludes the 2007 charter looks geared to return us to the political landscape of the 1980s, with successive coalition governments driven by political interests and elite bureaucrats pulling the strings.

Pibhop Dhongchai, of the People's Assembly for Political Reform, agrees that the most serious flaw of the 2007 charter lies with the unelected senators.

On the other hand, the constitution does offer improvements on civil rights and liberties, directly involves the public in checks and balances, and makes it easier for them to remove corrupt political office holders, he said.

But he also agrees with Mr Abhisit that the draft charter is unlikely to undermine political parties whose development lies with the ability to win public support and turn it into votes.

''We have learned a lesson — neither a coalition government nor a single-party government is good,'' he said.

Chamlong Srimuang, a core member of the former People's Alliance for Democracy, does not hesitate to say the 2007 charter is better than the 1997 constitution, even though it was brought about by the military.

Maj-Gen Chamlong points out that the draft charter has been put forward for dozens of public hearings and revised accordingly.

But was the budget of 1.5 billion baht to fund the charter writing and referendum process money well-spent?

''We have no other choice but to move on,'' he said.

APICHART JINAKUL

Manas Dejsaneh climbs the Democracy Monument with Dhammajaka flags and sits on the plinth supporting the symbolic Thai constitution. He stayed up there all night, demanding the Constitution Drafting Committee declare Buddhism the national religion.

Facing up to political change

How will the outcome of the national referendum on the draft constitution change the face of Thai politics?

Pibhop Dhongchai, of the People's Assembly for Political Reform, believes if the draft charter is endorsed, it could change the political landscape for the better.

The seasoned political activist expects the latest constitution to give birth to new political parties in the same way some of the previous charters did in the past.

The 1974 constitution produced parties with exceptional ideals such as the Socialist and the Palang Mai parties, which no longer exist.

The 1992 charter saw the rise of the Palang Dharma party, which in its heyday was a magnet for urban voters wooed by its austerity and moral-guidance policies.

Thai Rak Thai was the product of the 1997 charter, and achieved an extraordinarily high level of success with its populist policies.

But the now-dissolved party was still far from ideal, Mr Pibhop says, adding that he dreams of seeing new parties like a Green party evolve out of the new charter.

However, Mr Pibhop is realistic about the future of Thai politics. After the referendum, politicians from bygone eras will have an opportunity to get back into the fray. They are set to regroup and rear their ugly heads in new incarnations, he said.

But he hopes that when the new charter is in place, Thai politics will be in better shape.

The dominance of bureaucrats over Thai politics will fade into the sunset, ushering in the dawn of a new era where true politics aimed at helping the Thai people will grow and succeed, he says.

Democrat party leader Abhisit Vejjajiva said endorsing the draft charter will make political activities go to plan and will ensure the general election takes place in December. But if the draft charter is defeated at the referendum, everything will be thrown into limbo, he said.

''It would be odd to reject the draft charter and to give the Council for National Security a free hand to choose any of the past constitutions for promulgation,'' Mr Abhisit said.

He also predicts a multi-party coalition government is inevitable after the election.

Maj-Gen Chamlong Srimuang, a former leader of the People's Alliance for Democracy, said if the draft charter is shot down, political unrest is sure to follow and the Council for National Security would be viewed as illegitimate.

As far as Maj-Gen Chamlong is concerned, endorsement of the draft charter is key to achieving peace in the country.

However, he admitted the new constitution alone cannot bring about the major political breakthroughs that Thailand yearns for as long as most Thais remain politically docile.

Nidhi Eowseewong, a prominent academic, said that giving a stamp of approval for the document in the referendum gives no assurances whatsoever that Thai politics will stabilise after the turmoil it has been through.

He argued that at least 12 million people would oppose it and they would continue to put pressure on the coup-makers, even if it passes the referendum.

Mr Nidhi said whatever the outcome of the national referendum, the general election is certain to take place and deposed prime minister Thaksin Shinawatra will have no place in Thai politics by then.

CONSTITUTION SPECIAL is edited by Nha-Kran Loahavilai of Post Today and Pattnapong Chantranontwong of the Bangkok Post for the Post Publishing Public Company Limited, Printer, Publisher and Owner.

COVER BY SATAPORN KAWEWONG ✦ DESIGN BY CHANTIYA POTAYAROM